

R E P O R T R E S U M E S

ED 010 328

48

READINGS IN SANGO, PHASE 1--PREPARATION OF THE SANGO TEXTS,
PART 3.

BY- SAMARIN, WILLIAM J.

HARTFORD SEMINARY FOUNDATION, CONN.

REPORT NUMBER BR-5-1299-C

CONTRACT OEC-5-14-063

EDRS PRICE MF-\$0.18 HC-\$4.20 105P.

DESCRIPTORS- *SANGO, TAPE RECORDINGS, *LANGUAGES, READING
INSTRUCTION, *READING MATERIALS, *LANGUAGE GUIDES, CENTRAL
AFRICAN REPUBLIC, HARTFORD, CONNECTICUT

THIS THIRD TEXT OF READINGS IN THE SANGO LANGUAGE OF THE
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC WERE PREPARED FOR THE USE OF PEACE
CORPS VOLUNTEERS. THE TEXTS WERE PREPARED FROM TAPE
RECORDINGS PLANNED FOR USE WITH THE ORIGINAL SET OF
RECORDINGS, AND PUBLISHED IN A THREE-VOLUME SERIES.
LINGUISTICALLY, THE READINGS REPRESENT THE WIDEST RANGE OF
SPEAKERS IN AGE, SEX, SOPHISTICATION AND LANGUAGE BACKGROUND
WHILE ALSO INCLUDING INTERESTING CULTURAL CONTENT. (SEE ALSO
ED 010 326 AND ED 010 327.) (JK)

A. ita, mɔ ma, mbéni kɔa tí mɔ ake ? / kɔa tí mɔ a^kte ye /

B. tí mbi ? / kɔa tí mbi ake [Kwa] "quoi ? / mbi lɔndó na da, mbi goe na

galá, mbi vo kóbe / mbi gá na ní mbi tó, na [mɛli] "midi mbi na kóli tí mbi ate /

awe / mbi dú mérengé óko / mérengé ní [...]

A. *mais mbéni lá mɔ goe na [mar se] "marché ? /

B. ɛ ɛ / mbi vo yama, susu kóé / mbi zia na gbé^ɛ ní / mangbé^ɛré

kóé na fúku tí gozo / mbi ke te tí mbi gozo ape / mbi gá na da mbi tó ní,

mbi mú na kóli^ɔ tí mbi, kóli tí mbi í óse ate / mbi na lo dutí, á- [Kɔz+mbi] "causer

ngbii alángó / [...]

A. só nzoní / s^ɔ nzoní ma / mais téné óko / tongana mɔ vo yama ní

awe, mɔ gá na ní na sí mɔ tó, mais f^a na mbi lége tí tóngó ní /

B. tí tó na ní /

A. mm /

B. (...) mbi mú, mbi fáa bágara ní, [ale] "allez mbi mú ní, mbi goe na

wá, ^[u]ou mbi yí ape mbi fáa ^[zɔnyɔ]oignon da / mbi zía da, mbi ^[qriye]griller / mbi

griller ní awe, mbi lungúla ní, na ta, alle^zz, mbi mú mafuta mbi túku da /

mbi túku ^{oi}oignon ^adí kózo ní, mbi mú oignon mbi túku awe / mbi mú ^[tɔmatɔ]*tomate

mbi túku da, mbi mú ngú mbi túku / alle^zz, mbi zía na wá, akporo ngbii ngbii /

angbá kété, alle^zz mbi lungúla / mbi zía yíngó da / mbi lungúla nⁱ mbi zía

^[tabl]na *table, na k^ɔoli tí mbi ate /

A. mbéni lá mo fáa yáká ? /

B. mbi hinga tí mbi tí fáa yáká ape / ake ²azó tí giriri, mbi hinga

fáa yáká ape / ámamá láá ahinga tí fáa yáká / mbi láá, mbi hinga tí mbi ape /

mbi ^usákúla ^ɔbóngó tí kóli tí mbi, mbi ^[balaye]*balayer da / mbi ^[repasc]*repasser ní kóé /

mbi ^[siye]*essuyer téré tí ^[mebl]*á-meuble kóé / mbi dutí tí mbi, mbu kú kóli tí mbi /

A. só mérengé tí mo /

~~B. mérengé tí mbi~~

B. mérengé tí mbi láá / [...] mérengé tí mbi asára ngú óko / [...]

A. mo fa na mbi mbéni téné na / [...]

B. mais mérengé tí mbi laá agá awe / ázo tí Leo laá /

A. tí yé /

B. tí Leo

A. Leo /

B. é é /

A. aa, tí Leopoldville Congo / [...] só mérengé tí mɔ /

B. é é / mérengé tí kóli tí mbi / sí íta tí lo adú na lo / adú mbi

goe Bozango / [...]

A. ahinga tí lo yángá tí Sango /

B. [...] ahinga tí lo Sango ape / adú lo na Leo / lo hinga tí lo

Sango ape / agá tí báa íta tí lo / bon mɔ yí yé /

A. bon, kusára ^ítɔ mɔ, mɔ fáa na mbi awe / ákusára (...) tí kóli tí

mɔ ake ^yé /

B. kusára tí kóli tí mbi / kóli tí mbi asára na ^{A[Enifrās] (...)}air France / *opérateur /

A. operat^eur /

B. $\xi\xi$ /

A. só nzoní' lo sára *l'école na ndo wa /

B. asára l'école ^[lɛkɔ] na Brazzaville ge /

A. mérengé ní ake séngé, wala mbéni lá lo sára *malade tí lo ngá /

B. mérengé tí mbi / mbéni ¹á lo sára kobéla / mbéni lá lo dutí tí

lo ape / Nzapa láá ake toka lo ape / [...] lo ke sára kobéla míngi /

A. mm /

B. ní láá sⁱ lo yí tí tambéla ape /

A. mm /

B. lá kóé kobéla /

/ kobéla
A. kobéla/tí yé /

B. kate tí lo ake s^o kóé / téré tí lo kóé ake s^o na lo /

A. sí mú na lo yoró ape /

[pikir]

B. amú na lo *piqûrê ape /

A. na ndo wa /

[lopital]

[amerikan]

B. na *l'hôpital / l'hôpital tí *Americain ake ká / ála sára gí

ní fadé fadesó / [...]

A. mbi hⁱnga *place ni pepe /

[tudra]

B. na lége só * tout d^eoit / na lége só tout droit / na place tí

Americain ake dutí da /

A. mais m^o goe na lo na l'hôpital lége ók^e /

[konte]

B. o, mbi ke *compter ní nze kóé [...] /

A. mm /

[trwa]

B. *tr^{wa}ois fois na nze ók^o /A. na tongana m^o goe ká, ake n^gbangatí ^{m^o} / tí mú na ála nginza /B. (...) ála ke mú nginza ape / m^o goe na lo, m^o fa na ála, atene

[dektiv]

mérengé tí mbi ake tongasó ake tongasó / *docteur agá tí baa kate tí lo sí /

A. taá docteur agá /

B. ~~ee~~ /

A. mbunzú wala zo vokó /

B. mbunzú / gí mbunzú / a^gá tí báa kate tí lo só / sí ake na kobéla

atene ake tongasó / na gá na Americain ní, lá kóé mo goe ála mú na mo yoró

wala ^{*}piqûre /

A. na lá ní só mo dú lo, mo lán^gó ká na l'hôpital /

B. mbi dú lo na ^[Général] Général / mbi lán^gó ^[Katre žur] quatre jours na Général /

A. mo sára lán^gó osi^ó /

B. lán^gó osi^ó na Général /

A. General só a^{ke é é} ~~á~~ tí l'hôpital /

B. ake l'hôpital tí Brazzaville láá tí finí /

A. ^{ní} tí fi^{ji} /

B. ála sára ní finí atene étage /

A. étage óke /

[sakt] [d+]
B. *cinq, mbéni *deux /

A. mais lá ní só mo de mérengé, mo sára tí mo l'école ngá /

B. mbi sára l'école bien /

A. na ndo wa /

B. [...] mbi hín^ag^mé bⁿétí mⁿíngi / mbi sára l'école cónqⁱ * [sãnteréz] [terezi]

A. cinq /

B. cinq terze /

A. cinq t^rézezi, mais mo sára ngú óke /

B. mbi sára a mbi hín^aga ape / mbi girisa awe / *depuis [...] [depwi]

A. (...) fadesó mo hín^aga tí sára na ma^bgóko /

B. mbi hín^aga tí sára mbéti kóé /

A. tí dí²k² / yángá tí *français /

B. tí dí²k² kóé / mbi hín^aga tí dí²k² ape / [...] mbi hín^aga tí sára éré

tí mbi / mbi hinga tí ^{sára} ~~áikó~~ tí kóli tí mbi / mbi hinga tí sára tí mamá tí mbi /

mbi ke toka na ála mbétí / mbi ke tenc na ála kóli tí mbi asára mbi sioní

ape / ^ó kóli tí mbi ní afono ape / kóli ~~tímbini~~ adutí na da / ámbení kóli ^á ~~ake~~

^s áioní, ála ke zia wále tí ála na da / ála goe tí fono / ála ^{ke} ~~í~~ áwále tí ála

awe / agoe tí dutí na mbáge tí ndeko / na kóli tí mbi ake tongasó ape / ^{ake}

dutí na da / mbi na lo ngbii / tongana nzala tí ^[du vɛ] ^{lo} *du vin amú lo, goe avo, agá

na ^y na da / ^t adutí ^r ayó ngbii / ^t lángó ^r asáfa lo / ^t dutí tí lo / ámbení ákóli ake

sioní / ándeko laá ake hánda ála /

só nzoní /

D. awe ape / mo yí ^{*} + encore yé /

A. mo fa na mbi kété ⁿ *encore mo zia na ndó ⁿ / l'ecole só mo sára /

mo sára ngú óke / ake tongana ngú otá /

B. ngú óse /

A. ngú óse /

B. $\xi\xi$ /

A. sí mɔ zía l'école/ mɔ kɛ / mɔ ^{kɛ} kɛngó /

B. mbi kɛ kɛngó / mbi kɛ ^a *lɛ mɛrɛ apíka mbi láá / mbi kɛ ^ɛ / apíka

(.....)
*caoutchou

mbi na ^{ca} kaochu /

A. na yɛ, na kaochu /

B. $\xi\xi$ (...) apíka ngangó mɔ sára ngiá na íta tí mɔ, apíka mɔ /

A. ngbagatí yɛ / mɔ sára tí mɔ mbáná /

B. sɔ mɔ sáta ^r tɛné sioní na íta tí mɔ / ála kɛ fa l'école mɔ sára

[pari]

ngiá apɛ / ála píka mɔ / á-mɛrɛ ní kóé ála goe na Paris awe / na mɛrɛ Le se

^e
na mɛrɛ Sozak ála goɔ /

B. *bon, yí ní só, mbi má na yángá tí mo, ^{o'} _ε ^[+ə] ~~sp~~ _{ake} *faut / na giriri

tongana mbi [/] ₂ ³ ~~dikp~~ na yá tí Trompette só, a bē tí mbi asára téné tí tene

fade mbi sára téné só na mo / *mais mbi wara lége títene mbi sára téné

na mo pepe / *jusqu'à, jusqu'à sí mo yí tí tene mo linda na yá ní, na mbi

tene, bon fadé mbi ke sára téné na mo / ní, tongana aake téné, Jésus vení /

lo vení, só ní ^ε _{ake} na *place tí lo / bon, mais, na yángá tí Yakoma, atene

mbení atene, ní laá / só atene, ^ε _{ake} yí ní só / [...] wala ní só ake / mais

tongana Sango, atene, lo tene, tongana ayí tí tene atene, *Monsieur Cleaver

atene, mais Yakoma atene _ε lo ya / ^[ort ograʔε] lo ya / mais _ε só *orthographe tí lo ^{ake} _{ake}

pepe / ^[piskε] _{ake} *parce que tongana _{ake} asára na *Francais, tongana agá in [ε]

A. a, atene _ε / _{ake} _ε

B. voilà /

A. _ε [...]

(...)
B. voilà, ^(...) *alors Monsieur Cleaver ya, monsieur Cleaver ya / _{ake} _{ake}

zía ì só da, ateneⁱ, monsieur Cleaver laá, ì lo ya / bon /

A. mbi de mbi má ndá tí faut tí mgi^b pepe /

[parezãplə]

B. ɛɛ *par example mo tene

A. mbi tene tí mbi mbi tene, *Pasteur Cleaver atene, fadé ní goe

lá só / ~~fadé ní goe lá só~~ /

B. voilà^f, ake faut ní só, ní só /
fadé ní goe lá só / a voilà,

A. mais fadé mbi tene, (...) tene só mbi yí tí zía na

*place tí ní, ake yɛ /

B. voilà tongana gí mo óko^{sí}, mbi ke má sango^s, na yángá tí mo / só atene

bé tí mbi atene, wala mo tara tí má na tí tene nzoní mais, só agá^f, fadé mo

ke tene, monsieur Cleaver atene, fadé lo go^e na Bos^sangoa /

A. mais lo só, tongana mbi má lo só, mbi tene só ake mbéni zo nde / ( )

B. *non non non /

A. mais tongana lo vení agá ní /

B. non / ní ake na yá tí Sang^o ape /

A. mais mbi má só na yángá tí Sango^s ní / mais mbi má na ndo wa /

Sango só mbi tara tí tene, só mbi má gí na yángá tí so^z vokó ape /

B. ní laá sí mbi tene, ɛɛ wala mo má na yángá tí yakoma wala yɛ,

^{mais} ~~par~~ *mei mbi tene, par example mbi ^ɛ ake na yángá tí yakoma sí tongana mbi ^y

ke tene tí mbi / tongana ake na yángá tí Yakoma síⁱ tongana mbi tene í só

na yá ní só / mbi tene Monsieur Cleaver ya / ^{c'est} ~~est~~ a dire tongana áni tene

só / á-*famille tí mbi só, mbi tene Monsieur Cleaver yá /

A. mais só, Monsieur Cleaver ya, só atene^M Monsieur Cleaver atene /

B. mais tí li ní só ake ^[Köpanyi] *compagne /

A. mais í fadé atene yɛ / tenetⁱ tongana mbi, tí ní ní só, mbi yí tí

má na yá ní agá taá mbéni *pronom tí *discours indirect / só atene, *Jésus

atene fadé ní kírí, tongana azía lo da, agá mbéni zo nde /

^{*comme}

B. [...] ní, tongana "l" "i", mais yí ake tongana in [ɛ], mais mbi

tene*orthographe ape, yángá tí ^Yyakoma atene i ní / ake in ní, mais voilà / (...)

A. *oui ní só, mais mbi /

B. só ake Yakoma láá / só taá Yakoma /

B. ~~A~~ mo báa ázo tí Obangui Chari, amá lí a-*changer agá ní /

B. wala agá sici ní, mais ake ^[vrɛmã]*vraiment ní /

A. mais mbi tara tí tene ^{Ya}yakoma ape, mbi tara tí tene Sango /

B. wala, mais

^{tongasó}
A. lí agá ní awe /

B. ^[persɔnɛ]ɛɛ ní lo ya / alors tongana yá tí pronom *personnel, atene mbi,

mo, lo, e, í, ála /

^[doziyem] ^[pluriyel]
A. tongasó *dexxième *pluriel ake í /

B. tongana asára téné atene [nji]

^[iqɛk]
A. ní "avec "y" /

B. [nji] "N" "j" / "N" "j" "i"

A. a oui oui [...] *ou bien "n" "y" "i", [nji] tongana [njita] / [nji] ta

B. [njita] voilà /

"N" "y" "i" "t" "z"

a. ^aδ-Catholique mbi baa mbéni ake ~~[njita]~~, [njita] / ^δsi atene kété

*frère / ^asó ttene [nji] / [nji] [nji]

B. ^δ[njita]si atene frère / só ake Yakoma laá /

^{ou}
A. ^aq q /

B. na Sango atene ita / ita tí mō /

A. ita

B. ita q / mais Yakoma atene tí lo, atene [njita] mō /

A. [njita] ma / bon, tongasó [nji] ake deuxième pluriel / na tongana

[endirekt]
tí indirect, ake [lnj] /

B. voilà /

A. [lnj] /

B. [nji] Monsieur Clea^vger ^{voilà} / ^{voilà} i lo ^{voilà} / ^{voilà} i, i só na téré tí lo

só / í lo laá /

A. [...] só akiri a /

B. voilà só lo, é /

A. mm, oui mais *même fad^esó mbi má na Bangui mingi / tongana zo

ayi tí de éré tí yí ní na ála sí tí taá éré, ála tene ní / mú ní / gá na

ní / mú ní /

B. gá na ní / mú ní gá na ní /

A. mú ní / mú ní / mbi má ní awe /

B. a oui / é é / mú ní só atene /

[...]

A. só atene *le

B. oui wala *le, wala atene mú ní / mú mí / só atene yí ní só m^o ní

[bsz5]

*besoin ní só m^o mú ní /

A. atene *le / á á /

[...]

[kurã]

B. só ake *courant /

[pron³ impersonel]

A. tenetí giriri, á-pronom impersonnel ake pepe / na Sango [...]

gí lo na ála / tongasé [...] amú lo / mais só lo ayí tí gá éré tí zo /

mais tongana mo ayí tí de éré tí yí [...] mbéni má giriri gí mú / mú gá na

ní / (...)

B. ε ε / mú ní, comme mbi tene mo, ázo kóé só ake sára tene só, faut

[apikz]

ake mingi na yá ní / ngá ála ke *appliquer tére tí ála / ^a [devã] ^a devant tonganã

[vil]

ála sí na *ville awe jusqu'à, ála ke hinga tí tene bien / par example

[radya]

zo só ake sára téné fadísó na *radio, lo ke tene bien /

[emĩsɔ]

A. mbi goe na ká, kékéréke só na fadé ála kamáta *émission tí ála mbi

[r+bõ]

ke sára na ^a ruba /

A. a voilà

A. ^a _Λ tí mú na mbi séngé, fadé abóngbi *l'heure bale óse /

B. ɔ ɔ voilá /

A. tí Dako na tí mbéni zo ndé ndé ndé ndé / na tí émissiⁱon na tí

[Küzi] [Kultur] só [gramer]
*cuisine, na *culture kóé / tongana fadé mbi sára *grammaire tí téné ní /

voilà tí téné ní /

A. ^{só}ake nzoní mo tene ake nzoní / Sango tí radio ake nzoní /

B. a oui ake nzoní / ngbangatí zo ake sára téné só, mbi ke baa

[ekspl^sas^s]
*comment lo tene, só ake explication só lo ke tene ní, vraisment ake tongana

[afrike]
*Africaine /

A. ɔ ɔ oui /

B. lo ke tene na ámbéni explication só, mo ke ná só ake *Centreafricaine

amzere / ake bi^en / mais ála ngá tongana áni só áni sá^rtaténé só, ála ke

[plezir] [ʒen] [Kamar]
má na-téré, na *plaisir ní gí / par example, á-*gen só, na á-*camarade tí

áni sí, ^{to}áni ke sára téné só ^{deke}ála sára [atãsõ]
*attention tí má ní, sí ála língbi tí

[reʃi]

tene, ála *reçu na yánga tí ála sí ála tene bien /

A. ayí tí goe na pekó ní /

B. ɛɛ ála yí tí goe na pekó ní /

A. mais ámbéní Sango, anze^r na. aⁿzere ^{pe} / wala Sango kóé anze

bon, mbi kírí mbi tene mbi húnda *question mbi tene /

B. ɛ ɛ /

A. Sango tí zo wa sí ^anzere pepe /

B. non, comme Sango ní ake, só ake pendere yángá / mais /

A. non ade / kú kété / tongana zo alóndó na ndo wa / bon zo alóndó

na yá tí ngonda ká aze, na mbéní kótóró, ká na ngonda , ake ^[Kultivator] *cultivateur /

lo gá na Sango só na Bangí só /

B. ɛɛ /

A. na lo ke sára lo yí tí tara Sango / azo ahé lo wala / Sango tí

lo alíngbi /

B. ɛ ɛ / tongana lo lóndó^a na Bang^assou /

[...]

A. a só agá ndurú an Yakoma awe / tongana Nola / wala Beverati /

wala Mundu / wala Bria / yongóró mingi / tongana zo alóndo ká agá /

B. é é / agá na Bangui ndo só ma /

A. na lo gá na ^Bangui giriri pepe / gángó ní só lo gá lá só / lo ke

sára téné na yánga ti Sango / fadé ázo ahinga lo atene, lo ke zo tí

ngonda / question tí mbi laá /

B. á á / non / na lége tí tene tí lo, alíngbi ti tene lo ke zo tí

ngonda pepe / tenetí alíngbi tí tene pepe /

A. zo kóé alíngbi /

B. alíngbi / comme tongana ake Yakoma sí tongana lo gá na ndo só /

[etone]
fadé lo ke commencer tí *étonner / ála ke tene téné ní tongasó / a oui

lo má tongasó, ^abon / mais *il faut lo tene tongasó / na tongana mbéni

Yakoma só, ^{losi}adé na ndo só lo wara áméréngé tí mbi só, il ^{fa}faut que ake

mú ngiá na bē tí lo / na lo ngá lo ke tene, atene a a andaá téné ní ake

tongasó / na ake tongana mbéni^y akoma laá / wala^{ake} Sango laá /

A. andaá á^yakoma, na áM'Bandi na áSango, tí téré tí ngú ká, ála tara
tí hinga /

B. ála sí ake hinga téré tí ála / tongana ^yakoma asára téné Sango
ahinga / atene só ake akoma laá /

A. oui mais mbi rene, ála vení, tongana ála gá na Bangui ála tara
tí hinga Sango tí ^Bangui /

B. oui, ngbangatí sára téné na átanga tí ázo só /

A. tenetí tongana ála hinga tongana ála sára téné gí na yángá tí
kótóró tí ála, fadé zo ahinga pepe /

B. ahinga ^ppepe / gí ála / mais átanga ní ázo só ála goe goéngó na
pekó tí só ake na [...] /

A. mais na ámérengé tí mǎ kóé mǎ sára téné na yángá yé / na Sango

tí.... na Yakoma wala na Sango tí ^uBangii /

B. áni sára téné na Sango tí ^uangui /

A. ε ε /

B. mais áni sára tongana mbéni lá, mbi ke sára tene na wále tí mbi,

na ^yangá tí kótóró, na tongasó tongana mbi fá téné só fad^esó, fad^dé ake

mú ^yngiá na bé tí lo míngi / fadé lo ke ^hké míngi, tongasó ake da bé tí

^{yá}lo na ^yangá tí áni, na explication ake na yá ní míngi só fadé lo ke hé

ngiá míngi / mais fadé mbi ke sára téné na Sang^oi /

A. mème na lo /

B. na lo / [...] mais explication ní mbi ke t^ené lá kóé / tongana

explication ake tongasó áni goe na yá ní / na ngá tongana lo goe na kótóró

awe, bon ála commencer títene tí tene Sango / tongasó lo a.... mbi tonga

mbi goe na kótó^ró / bon mbi commencer tí tene taá ^takoma vení / na babá

tí mbi só / ála ke na ngiá míngi tí má , tenetí mbi yí pepe tí tene ke

fadesó mbi ^[sãʔe] changer awe / non tongasó ake ^[surpriz] *surprise na ála tí tene^{ke} mbi gá

mais, mbi gá gí na yángá tí kótóró tí ála/

A. mais ámérengé ní ape, ála tara tí zía Sango tí Bangui na yángá

tí kótóró tí ála /

B. oui, mais na ábabá tí ála atene ¹ ála changer awe / ála tene ála

goe ká mais, tí na *service ká mais, ála gá só / ála mú yángá tí á^{on} álangba /

( )
 §...§ tongana taá ^Yakoma vení atene, e lo mú yángá tí alangba /

A. na langba /

B. langba / só atene ^[ɛsklav] *esclave /

A. aá langba /

B. mais langba ake mbéní mará tí ámbⁱéní zo / mass *quand même ngbá

na langba / yángá langba /

A. yángá langba /

e voilà

B. e voilà só atene, lo gá lo mú mbéní yángá só ake na nfo^d só ape /

A. ngbangatí giriri ^yakoma ayí álangba pepe / aó ake mbéni mará tí,

kété mará tí Banda ape /

U.   ξ ξ á

B.   ξ ξ álangba / áYakoma ake ^o áorkeiye , só atene^azo tí yú ^o bābā /

A.   aa áYakoma ake tongasó /

B

#.   ála ke tongasó /   ó   [depu]
sí ake *depuis só ála yí tí sára yí, ála ke

na orkeiye tí sára na yé /

A.   tēnetí giriri, ake só ála ke kótá mará, kótá ^[royam] *royaume /

B.   tongasó tongana mo sára yí só ake ^[žuste] *juste pepe, wala tene, wala

mbéni yí, mo yú bongó ake pender^e pepe / atene e bāa bongó ~~tí lo~~^e, yúngó

á
bongó tí llangba ní /

A. mo yí tí gá na mbi mbéni téné /

B. ɛɛ /

A. téné yɛ /

B. téné tí áwále /

A. téné tí áwále / *bon áwále tí Bangui / aɛke nzoní wala aɛke sioní /

B. *non, wále tí Bangui tongana mo dutí na lo, tongana mo eke na

kɔa pepɛ, wále alíngbi zía mo / aténé fadé ní ngbá na mo, fadé bongó afáa

na téré tí ní kóé / ka só, tongana mo kɛke na kɔa kóé, *oui wále alíngbi tí

a,
téné kɔ kóli tí ní aɛke na kɔa pepɛ, alíngbi títene azía lo / abata kóli

tí lo kété kété, kété kété mangbété asára, [drwɛ] *a droit tí tene awara na patá

ɔse, avo bongó na téré tí wále tí kóli tí lo / [pɔrɪ tɛrɔ] *plus tard fadé lo wára

mbéni kɔa ánde / fadé alíngbi tí tene a-*aider mo na *place ní / [...]

wále tí Bangui aɛke tongasó aɛ / ~~tí téné só awe / mo yí~~

A. [...] tí téné só awe / mo yí tí zía mbéni na ndó ní aɛ /

B. non, gi só alingbi /

A. mais téné tí áméréngé /

B. téné tí áméréngé /

A. áméréngé tí Bangui aêke tongana yé /

B. o áméréngé tí Bangui / tongana mo dú méréngé na Bangui, bon fadesó

mo eke na kó^a ape, fadé méréngé ní esára tongana yé / ^{só,} fadé awara lége /

lége aêke ape, bon maná ní akírí azía mo na áméréngé ní kóé ahú / só aêke

nzoní / só aêke sioní laá ape / mo kóli ní mo eke ^[sɔfrɔ] *soufrir / *eh bien wále

ní akírí a-*penser mo na áméréngé ní kóé ape / só téné ní só mbi sí mbi téné

na yá ní /

A. *mais, giriri mo fono na mbéni mbunzú tí sára kóa na lo /

B. mbi /

A. mo goe mp sára kóa na mbéni mbunzú /

B. giriri mbi sára ^[manuvre] *manoeuvre na Bambari ndo só /

A. Bambari

(ts.) B. mm / *encore, ^[sarapatiye] mbi sára *aide *charpentière na *Monsieur Nole na

Grimari ^[jiká] / *jusqu'à mbi gá na lége só ^{gb u} nbi jus^uqu'à na (...^u ^[salada] / mbi

kiri / sí kóa ní ahúnzi awe, sí lo ^[arête] arrêter í, atene gá í dutí /

A. mo sára kóa na mbunzú ngú sko, wala ngú otá /

B. mbi ^r sáa kóa ngú ^{sko} ~~ótá~~ /

A. ngú sko /

B. ^[simwa] na *six mois /

A. na six mois / na mo sára *l'école na ndo wa /

B. mbi sára l'école ape / ka *depuis só, babá adú mbi, mbi ngbá na

ngonda / ndo só mbi eke na ^[vil]*ville, sí mbi sára l'école ape /

A. mais m^o sára l'école tí *le père pepe /

B. ^[Kɔmasɛmã]*commencement ní gí fadé ^fdadesó /

(...)

A. a a / ade asára l'école pepe /

B. mm, giriri só, l'école ake na ngonda ape /

(...)

A. (...) tongasó m^o díké mbétí tí Sango pepe /

B. mbi díké^o ape / ka (...) mbi goe na ^Cé/ole sí mbi hinga mbétí ape só /

A. mais *Français tongasó m^o (...) *haka yángá tí Français kété /

B. *non /

A. ade /

B. ade /

A. aa, mais Sango ní, m^o má Sango na ndo wa / gí na yá tí kótóró ? /

B. $\xi \xi$ / ka fadesó, Sango a^kke gí na yá tí kótóró, [...] tí goe na ní ape /

A. tongasó, tongana mo eke mbéni mérengé só, ngú tí lo ake tongana

omana, mo hinga S^ango awe /

B. $\xi \xi$ /

A, tongasó ape ? /

B. $\xi \xi$ / *meme fadé fadesó, mo dú mérengé mo eke tene na lo gí Sango,

ngbii jusqu'à mérengé na [aprandara] *apprendre gí Sango / ake tene Banda míngi míngi ape /

A. fad^esó abába asára téné na áⁿmérengé na Banda ape /

[siveli_sz]

B. mais mo só lé tí mo alungúla awe, mo yí tí tene mo *civilizer

mérengé tí mo awe / fadé mo dú mérengé lo ngbá gí na tíⁱ tí mamá tíⁱ mo, mo

éré lo kóé gí na Sango / mo to lo lá kóé gí na Sango / fadé lo eke hinga /

A. $\xi \xi$ só ake yángá tí (...) civiliser láá / tongasó Banda /

B. ake yángá tí kótóró^t / tí í fadesó í yí tí tene gí ní láá /

A. $\xi \xi$ tongasó Banda ake yángá tí basánze /

B. aeke ngá basánze ape *quoi / ngbangatí mɔ́ hinga ape / tongana lo

má Sango ape, mɔ́ gá lá só na ndo só mɔ́ éré lo / *alors lo eke má pepe /

*done, aeke búbá laá ape / só laá yí tí tene i fám^a na ála *tout / ngbangatí

tongana kótá zo aeke na kótóró ape, mɔ́ gá tongasó, mɔ́ éré wa ní, na Sango

[vit]
ndé amá vite, agá na mɔ́ / yí só mɔ́ hún^dga na Sango fadé lo mú na mɔ́ /

A. ní laá sí á^babá afa yángá tí Sango na ámérengé / mbi eke báa / mbi

tambéla na ndo ndé ndé / na mbi báa, ámamá, na ábabá aeke fa Sango na ámérengé /

B. oui /

A. a, ndá ní laá /

[servevis]

Service

B. ndá ní aeke tongasó / ngbangatí zo tí *~~Service~~ agá, áéré lo na

Sango, ngbangatí yángá tí kótóró tí i ndé ndé ndé ape ? / tongana mbéⁿí zo

só lo ná ngá ^Z zoto ndo só ape, Band^aq-zoto / *et puis lo má yángá tí Zoto

ape, agá ^l fá só só / fadé lo hinga tongana yé títene aé^ré lo na Zoto / lo

hinga pepe / fadé lo éré wa ní na Sango, fadé wa ní agá vite / lo yí tí

to lo na yí, tongasó sí, lo t^o lo na ní vite / sí lo goe mú na lo yí ní /

A. tongasó, taá yángá tí á-^f*Centrafricain.... fadesó, ake yángá tí
yẹ / Yángá tí Sango wála Yángá tí Français /

B. ake ngá Français pepe / mo só mo hinga Français fadé mo ake
tene / mo só mo yí tí tene Banda mo eke tene / yángá tí kótóró tí mo^{aussi}
gi tongasó /

A. (...) tongana^a mo díko^{ák} ~~ahúnda~~ tí mo, mo díko na yángá^í Banda
wala Sango /

B. fadé mo díko na Banda ma / titene mo díko na Banda / fadé mo díko,
na ita tí mo Banda / tongana zo tí Sango ngá ahúnda /

A. na taá yá bé tí mo, tongana mo díko yí mo díko na ^aanda wala /

B. na Banda / na Banda /

A. na tongana mo báa lo / *et puis tongana mo lango sí, mo bá^a lí tí
mo / só ake na Sango wala Banda /

[sɪplɪkɛ]

B. fadé mo *expliquer na Banda /

A. só Banda /

B. Banda / mo tene na ita tí mo só, mo báa lí tí mo, yí asára tongasó,
asára tongasó, na Banda / tongana wá tí Sango sí mo (...) expliquer na lo
aussi na Sango //

[marɛi]

B. mo báa ape / na *l'heure tí ^{Marɔk} só í fáa yáká, ahúnzi awe / 1
 *et puis í lú lé tí *coton ní da awe, fadesó tongana *coton ní asungba, 2
 ála zía na ndó tí ^[Kúla pɛzɛ] *kilo, *apeser kóé / ^[ale] *allez wále ^[sulawɛ] #aswle awe, atene o, 3
 *et puis, mo goe mo vo na ní só, mo vo na ní yí tí mé, mo vóna ní yí tí gó, 4
 mo vo na ní bongó, mo vóna ní póró / *acomencer tí díko yí kóé na tí tene 5
 ní vo na ní láá / fadesó mo tene *non, nginza só ake nginza tí yáká / *et 6
 puis, na *l'heure tí fáangó yáká, lo tene ní eke fáa yáká pepe / ní eke 7
 pendere / *alors ní eke bingbá bingbá / ní língbi tí fáa yáká na mabóko ape / 8
 *alors fadesó, nginza tí yáka láá / mo eke *forcer tí tene vo na yí kóé tongana 9
 yé / a mo hunda lo tongasó, ávení ála mú biá láá / bingbá wále, pendere 10
 séngé séngé / mbi mú wále ngbangatí fáangó yáká / mbi mú wále pendere 11
 séngé séngé / mbi mú wále ngbangatí fáangó yáká / ngbangatí só lo yí tí 12
 fáa yáká ape / ní dúti gí pendere / é ní sára gí pendere / andáa eke 13
 nginza tí yáká láá, ake sára pendere na í / [...] é / ndá ní ake tongasó / 14

A. só mo tene mbi mú / 15

B. wále ngbangatí fáangó yáká / 16

A. bingbá bingbá wále / 17

B. bingbá wále pendere séngé séngé / (...) 18

A. só atene mbunzú? / 19

[amɛtise]

B. é é / ake mbunzú pepe / áwále só ake tongana *ámétispe só / 20

A. é é / bingbá wále ake *métispe / 21

B. bingbá wále 22

A. só ála hinga tí fáangó yáká ape / 23

B. é / ahinga tí fáangó yáká ape / 24

A. é é / 25

B. na *l'heure só, nginza tí yáká ní así gígí awe sí, lo tene, o mo 26
 vo na ní yí tí mé, mo vo na ní póró, mo vo na ní bongó, *acomencer tí díko 27
 yí kiríkiri na téré tí mo / ^[alors] *alors, só vení ála hé biá da / atene ábingbá 28
 wále tongasó, (...) anzoní áwále ní / ála yí tí fáa yáká ní pepe / *alors 29

tongana ní yí tí múlo, fadé aake / ká ní mú lo, ngbangatí yé só, lo hinga
tí fáa yáká ape / atene bingbá wále, pendere séngé séngé / ní yí tí mú wále
ngbangatí yáká //

A. tongasó, bia ní só ála dó na dódó? /

B. adó na dódó bíani /

A. gí na ngo? / apika ngo? / adó na dódó /

B. apika ngo /

A. sí téné ní agoe angbúru ngbúru gí tongasó? / *double double
double gí só? /

B. é é /

A. azia mbéni téné na ndó ní ape? /

B. azia mbéni téné na ndó ní ape /

A. é é / adó dódó ní gí na Bambari, wala adó na ndo wa /

B. *meme na kótóró ndo só kóé, só bíá tí Banda láa ape? / Banda láa
amú ape? / na *cinq heure ála dó dódó lá só ká /

A. lá só? / [sɛmɛi]

B. éé / na *sami^e só ála eke dó dódó ká na Yatiganza / fadé í na ndo
só kóé í goe da tí dóngó ní

A. na bí? /

C. na *cinq heures / *acommencer na *cinq heures /
[sisɛrɛ]

B. *acommencer na *six heures / (...)

A. o, ála húnda mbi tí goe (...) ká tí ts kóbe na mbéni mbunzú
na bí só /

B. mm //

A. tongasó pepe, ká mbi goe /

B. nzoni wále pendere séngé séngé / mbi mú wále ngbangatí fáángó
yáká / mbi mú wále pendere séngé séngé / mbi mú wále ngbangatí fáángó
yáká / mbi mú wále pendere séngé séngé / *et puis aake hé gí bíá na téré
tí áwále só aake pendere pendere / ála yí tí fáa yáká ape só /

- A. andáa, téné ní así gígí na yángá tí Banda kózo ní / 1
- B. é é / 2
- A. sí a ^{changer} ~~change~~ na yángá tí Sango? / 3
- B. Sango ^[wɛ] *oui 4
- C. *même lo de / 5
- A. a a / 6
- B. kózo ní ála *commencer tí hé bíá na yángá tí Banda ngbii / sí 7
- agoe na ní *encore na yángá tí Sango / (...) 8
- A. mo hé na Banda sí / 9
- B. mbi hé na Banda kózo ní sí / (...) mo báa tongana mbi hé na 10
- Banda fádésó mo má / 11
- A. mbi yí tí má gó ní gí tongasó / 12
- B. mo yí tí má gó ní gí tongasó ma? / (...) *bon, mbi mú wále 13
- ngbangatí fángó yáká / mbi mú wále ngbangatí pendere / mbi mú wále 14
- ngbangatí fángó yáká / ^bmbingbá wále pendere séngé séngé / (...) (song 15
- in Banda) asúru lé ní na Sango tongasó / 16
- A. a a / [...] só ake dódó tí nganza? / 17
- B. tí nganza? / 18
- A. só dódó séngé, wala / 19
- B. (...) tí nganza ape / [...] tí sára ngiá na bí láá / 20
- A. a, a / 21
- B. só í sára na ngiá na bí lo só / 22
- A. ázo a yé lokpoto sí asára? / 23
- B. lokpoto na yí só, na aduma / 24
- A. aduma / a a / 25
- B. é é / (...) lokpoto na duma / 26
- A. *mais ázo asára lokpoto tongana yé / mbi má tene tí lokpoto 27
- kózo ní pepe / (...) 28
- B. lokpoto ape / *commencement ní ape / wále ní anú lé tí nzó / 29

- *et puis, azia na ngú, awóko lángó otá / *et puis lo gá súkúla kóé awe, 1
- gá na ní na lá kúí / *et puis lo dutí / *alors azia na yá tí kpu, 2
- *acomencer tí pika ní / *et puis ayengere, ayengere ngbii ^[ʒika] *jusqu'à / 3
- [alors] *alors, akirí (...) *atourner fuku ní ape / na, ^[amɛlanʒɛ] *amélangeur na ngú ngbii / 4
- *et puis abata / asára lángó óse / akirí ayóro na lé tí wá, na lé tí yángá 5
- tí ^[tuku] touque tongasó / *et puis ayóro ngbii jusqu'à, ayú *bien / *bon wále ní 6
- agá, azia na yá tí ta / azia ngú da kété kété, *et puis alors, amú mbéni 7
- óléngó tí gbánza ní só, lo zía na ngú / *et puis, agá abata ní awe / *et 8
- puis gondá ní así gígí da na ^[Kubi] *acouper ní míngi míngi / fadesó lo bata 9
- ní, andáa #zifa ní laá / Banda #azifa / *et puis lo pika yá ní awe / *et 10
- *souler puis asára na ní lángó óse, mo goe yó ^[kɔpɛt] ~~mo~~ *complete tongana sambá / 11
- A. a / na duma ake yé / 12
- B. duma ake wótoro / álavú / na yángá tí Banda atene wótoro / *et 13
- puis ála sára ^[afabriki] *afabriquer mamá ní / gí na #zifa tí yí só, o *bien #núnú 14
- *et sindi / #zifa tí mamá tí wótoro ní laá / *et puis *afabriquer na ní 15
- sí, asára wótoro ní na ndó ní sí, ake lóndó *aussi / adú sindi só ake 16
- *donc kpóro kpóróngó / báa mo tene azia na wá, ^[ɔk] ake na wá pepe / asára só 17
- gí dede ní / tí lókpoto vení asára na wá bíani / 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29

A. éré tí mɔ aɛkɛ yɛ /

B. éré tí mbi aɛkɛ Tambe Daniel /

A. fadésó mɔ eke ⁱ *infirmier /

B. ^[infirmye] *oui mbi eke infirmier /

A. mɔ sára kusára tí infirmier ngú ^ó /

B. kózo kóé só, mbi eke ^[Katsis] *Catéchist só, mbi fa téné na ^[eglize] *église ngú omaná /

na pakó ní, kobéla asára mbi, abáa mbéni ^[tas] *tache na ^r tété tí mbi tongana

^[lep] *lèpre / na amú mbi, a-^[swäye] *soigner mbi na mil neuf cents cinquante et un na

^o Bekoro / na tɔngana mbi ^[edɛ] *commencer tí mú yoró só, aéré mbi tí *aider ála na

ⁱ ^[dispansɛr] *dépensaire / na tongana aéré mbi, mbi aider ála, a-commencer na cinquante

^d et un / mbi ^d aider ála na dépensaire / an mbi sára tongana ngú osió na

dépensaire na Bekoro / ^[kɔ̃kɔr] sára *concour tí goe sára ngú óse na Bouzoum /

^{zo} tongasó ^á ^á tí dépensaire ayí mbi tí kírí na dépensaire ⁿ *encore mbéni /

^[diplom] tongana sára ngú óse awe, mbi wara *diplôme, mbi kírí na dépensaire mbi

sára, fadesó agá tongana ngú bale óko awe / na kóo tí infirmier /

A. *mais mo hinga yángá tí *Français kété, wala mo hinga míngi /

B. mbi hinga kété /

A. ^zdo wa láá, só afa na mo yángá tí Français, zo wa /

B. ake na ^[misy5]*mission /

A. ^{*mission,} na ndo wa /

B. na ^rBekoto /

A. Bekoro, zo wa sí afa na mo /

B. a ^{M 1}*madame Cleaver /

A. ^Mmadame Cleaver afa na ála yángá tí Français /

B. oui na ^M*monsieur Samarin, tongana lo gá na cinquante quatre,

tongasó lo goe afa na í lége tí ^[alfabet]*alphabet ndé ndé / tí hinga lége tí

ⁱkángbá lettre / tongasó na mil neuf cents cinquante quatre tongana í eke

^[klas]na *classé tí í na Bekoro / ^Mmonsieur Samarin agoe ká, afa na í lége tí,

téné tí kángbi alphabet ndé ndé /

A. taá téné / o bé tí mbi agirísa awe / taá téné mbi lango ká

*dimanche 5ko /

B. só mbi eke da só mbi eke élève sí, í sára na Monsieur só /

A. ɛɛ / oui

B. bé tí mbi agirísa pepe / hinga tí kángbi alphabet na lége tí

[Exam]

*exam /

A. tenetí na lá ní, mbi wa azo tí hinga mbétí míngi / ní lá sí ála de

tí éré mbi na Bossangoa só, atene, Tangbara /

B. tongasó í sára ngiá míngi na téné só tí Monsieur Samarin míngi /

yángá tí ^M Monsieur Samarin só í gbó tí sára na ngiá, lége tí fa

alphabet tongasó, tongasó ^{só} / í wara ngiá da míngi /

A. oui só a^elke nzoni /

[nuvel] [asu prefet]
 na *nouvelle ti sô....na ndo sô ngá, (...) mbéni *ásous-préfet ....
 sô aske na Bozoum / lo gá na ndo sô / lo gá lo goe, lo na mbéni [maniter] *moniteur
 ní, lo sára gí na ndo sô / ála bǒngbi tǐrǐ tí ála míngi / lo, na mbéni
 mǐrǐngǐ tí íta tí lo, na *moniteur ní na ndeko tí lo, na ámbéni, ála
 bǒngbi / atene, ála goe ká na M'Baiki tí báa kǒgará tí *sous-préfet ní /
 ála goe *jusqu'áasi ká na M'Baiki / ála dutí ká, *jusqu'à ála lǒndó ká
 na M'Baiki tí gá na Bangui / ála gá túku na [kamye] *camion ní, ála kúí / (...)
 ála eke ukú na yá tí (...) [vwatyr] *voiture ní / zo otá akúí / na zo óse angbá /
 kǒli óko, na wále óko / na wále ní, fadésó lo *ça va awe, lo eke séngé /
 yí asára lo ape / na kǒli ní, sô, gǐrǐ tí lo akǒngbi, ála sára ngbii lo
 *ça va awe / *mais ázi otá láá akúí / mbéni mǐrǐngǐ tí wáli, lo eke na
 *école / lo dǐ na *école / lo kúí / na *moniteur sô, aeke na *Mission
 Katolik
 Catholique, lo kúí / na *sous-préfet tí Bozoum sô kǒs, lo kúí ngá /
 *nouvelle tí sô na yá tí ngú sô ahǒ [...] / na mbéni ngá, (...) na
 [soixante] [actev] [sortir]
 *soixante et un, amú ámbéni *áélève, ála goe *sortir na mbáge tí
 Bosabele / ála goe túku na *camion / ála kúí / mǐrǐngǐ tí *école
 míngi, ála kúí / na *camion atúku ngá, afáa ázo míngi / na yá tí ngú
 sô ahǒ na ndo sô, sô / taá na [zanvir] *janvier neuf / *mais ázo míngi na yá tí
 ngú tí *soixante deux sô, ázo akúí míngi na lége tí [aksidã] *accident / *mais
 gí na *camion / yí sô *passer na yá tí ngú sô láá /

na Buka, i so eke na ngonda ndé ndé, na tongana mo dutí na ^[páre] *place 1

tí kɔa tí mo, só Nzapá aéré mo da / na tongana jeudi, mo bɔngbi, áwále ^[ɛdi] 2

tí téné nzoní, mo na ála mo sára kɔa / tongana mbéni lá ɔko, téré tí 3

mbéni zo aso / i goe, tó ngu na lo, (...) ^[bale] *balayer yá tí da, sukúla 4

yá tí kɔngbá / sukúla bɔngó tí téré tí lo kóé / i goe ^{kugbe} ^[kukpa] / i 5

zia na wá, i sukúla na lo awe / i gi kéké tí wá i zia na lo awe / i 6

mú lége, i goe na kótóró / tongana mbéni kótá zo alángó na yángá tí 7

yáká, tongana lo má téné tí Nzapá ape, i goe na lo / i goe sára bé 8

ɔko na lo / fa téné tí Nzapá na lo / hé biá / sára yí kóé na lo / wóko 9

lo na lége tí Nzapá / si lo língbi tí má yángá tí i tí goe na pekó tí i / ^[ɛivɔ] 10

téné tí *Jésus só lo gá kúí na ndo tí áni kóé / méné tí lo asá na sése 11

avo áni na ngéré tí ngangó awe / na tongana mo sára tongasó ape, fadé 12

ála só angbá na gígí, ála báa kɔa tí mo tongana aake nzoní ape, fadé 13

téné tí zonga aake gá na li tí téné tí Nzapá / andáa fúta ní kóé aake 14

tí i só eke na yá ní só / aake nzoní i sára na lége ní, só mbéti tí 15

Nzapá afa na i, só fadé bé tí ázo tí gígí awóko, si fadé ála língbi 16

tí goe na pekó tí téné tí Nzapá míngi / só aake nzoní míngi / na tongana 17

mo éré ála pepe, tongana mo sára bé ɔko na ála ape, na mo dutí na ála 18

mo kánga lé tí mo kángó, na fadé ála eke kpé, na fadé téné tí Nzapá atí 19

na sése, ngbanga ní kóé na li tí mo / na kótóró tí Buka aake tongasó / 20

na yá tí *jeudi, lá ɔko i eke bɔngbi / mbéni [...] áwále aake bɔngbi / 21

na kótóró tí mbi, mbí dutí da, mbéni ála bɔngbi bale ɔko na ɔse / na 22

mbéni lá ɔko ála bɔngbi miombe / andáa ála goe ndo góéngó / na aake 23

nzoní tenetí Nzapá atambéla na sése / só aake nzoní míngi / 24

fadesó mbi zo Gbongo Banda / só mbi yí tí sára téné (...) tí yí tí kótóró

tí ábabá tí í giriri / tongana babá tí í giriri, ála sára mbéni yí atene

sumári / *mais, ake yí só ake yí tí hánda áwále / ayí hánda ámérengé só

ahinga sumári giriri pepe / tongasó, (...) amú ámérengé agoe na ngonda /

tongasó agoe leke témé / amú témé azia tongasó, apíka mérengé ká, apíka

mérengé ká / asára manière, atene, ↑ ngakula ake na ngonda ká, afáa mérengé

awe / mérengé akúí awe / sí, akírí asára yí ngbii awe, atene mérengé agá na

finí awe / tongasó mérengé agá na kótóró, ahinga mamá tí lo pepe / ála tene

na lo, atene tongana mo gá, mo báa mamá tí mo, mo éré lo, mo tene mamá tí

pepe / mo báa babá tí mo, mo tene babá tí í pepe / mo tene ^{ní} hinga ála pepe /

mo tene ní kúí awe, ní hinga zo óka pepe / *eh bien na ndá ní, mo eke mérengé

tí nzoní / (...) ála eke bata lége tí mo, títene mo kírí mbéni téné ^{Na zo} ~~atípe~~

^{5 5}
tí kótóró / mo tene, o sumári eke pepe na ngonda pepe / tongana mo tene

tongasó awe, ála mú mo, ála goe fáa mo fángó / ála goe fáa mo fángó na

ngonda / na ála gá atene ngakula afáa m^o / na mamá tí m^o, na lo só ahínga
sumári pepe ahínga atene, ngakula aeke ká afáa íta tí mbi bíani / tongasó
atene, mamá tⁱ m^o atoto pepe / íta tí m^o atoto pepe / tongana lo toto, fadé
lo kúí / eh bien tongasó, na ndá ní, tongana m^o sí gígí na sumári m^o gá awe,
atene, fadesó búbá tí giriri kóé awe / mo eke búbá fadesó pepe / eh bien
tongana íta tí m^o aére m^o na búbá, m^o sára yí tí ngangó na lo / (...) m^o yí
tí dé lo na zembe, m^o dé / tongana m^o yí tí kpo lo na likongó, m^o kpo lo /
tenetí lo hínga yí tí búbá tí m^o só m^o sára na ngonda pepe / tongasó í eke
bata lége tí í tongasó / eh bien na ndá ní, tongana m^o gá kótá awe só, babá
tí m^o amú m^o, atene na m^o, atene, na [palasi] *place só na mbáge só, í fíá téré da
giriri / m^o bata nzoní / tongana m^o sí da, sí tongana zo ní asára tongana
y^e, m^o fáa lo / tongasó í *commencer tí fáa t^téré / na kótóró tí í giriri
só / eh bien yí aeke tongana atene, *oui ábabá sára dódó / tongana m^o sára
dódó pepe, atene m^o hínga dódó pepe / m^o sára pendere kóé awe, sí tongana

wále agá sí amú mɔ / na tongana mɔ sára pendere pepe, wále alíngbi mú mɔ

pepe / mais girirí^u eke sára pendere na mbéni bɔngó tí póró tí kéké /

(...) akánga na ngbɔndá tí í / mbéni asára^u gabaga / lé ní aake kété kété /

sí mɔ kánga / gabaga só, tongana mɔ só, mɔ kánga, bata tí mɔ aake zo

tí wárángó^{yí} / sí mɔ wara gabaga / mais bɔngó tí^a boron^u só / mais

tongana mɔ só mɔ wara pepe mɔ kánga póró tí kéké, tongasó / na ndá ní tongana

mɔ só, mɔ kírí mɔ dú^é m̐rengé awe, mɔ sára^é m̐rengé tí mɔ, sumári lége óko /

mɔ sára sumári lége óko / mɔ batá^é t̐né nzoni / t̐né ní así gígí, wále amá

pepe / mbéni^é zo só ahínga s̐mári^u pepe amá pepe / tongasó, mɔ sára kóbe mɔ

mú kóbe tí mɔ, mɔ mú na wále tí mɔ, sára^a yí na kótá yí, kótá kóbe tongasó,

na kóta kása ní, mɔ mú, mɔ goe na ní na ngonda / na mbi na^{mɔ} ita^u tí mɔ kóli,

mɔ t̐^é na ngonda / atene^g n̐akula ate awe / atene ngakula vení agoe ate / wále

ahínga pepe / ála sára manière na wále^{to} s̐ngasó, wále ahínga pepe / zo só,

agoe na su^mári pepe, ahínga pepe / aake tonga *jusqu'à, na ndá ní, lá ní

[defã]

défendre

só mbunzú agá awe, (...) mbéni mbunzú atene, o, i *devant tí goe simári

[s+Kote]

*chicotte

na tí pika zo, na ~~sikote~~ pepe / (...) tongasó ámbéhi óko óko ade tí sára /

na mbéni óko óko asára mbito tí mbunzú, agá atene áyá tí kótóró tí mo, mo

yí tí sára mo sára / eh bien i commencer tí sáta tongana tí giriri / mais

*missionnaire [musuner]

*missionnaire

fadesó (...) | agá awe / tongasó, | atene, ngakula ake na

ngonda ape / zo akúf agoe na Nzapá / tongana ahinga Nzapá, agoe na Nzapá /

tongana hinga Nzapá pepe agoe na wá tí zábolo / tongasó i zo sí i má na

bé awe, i kítí, i eke na ndá tí yí só babá tí i ahánda i giriri, na wále

ahinga ape só, i tene na ála kée / i tene giriri babá tí i ahánda i séngé /

ake

mbéni yí ake ape / mais hinga atene yí kée / fadesó mbéti tí Nzapá

agá awe só, i tene a, yí ake ape / tongasó, fadísó téné tí ngakula ake na

ése

sáke fadé só / na ázo só ála ake na má bé pepe, mais ála só ake na má bé

pepe, ála de tí sára téné tí ngakula / mais téné tí ngakula fadesó ake

kamelá mingí / ake mbéni yí *encore pepe / mbéti tí Nzapá azia na gígí

awe / eh bien, kózo ní tongana í ^{ke}sára só jusqu'à, *l'heure só mbunzú agá

awe, mbunzú agá ^akózo ní, ^{bu}mbunzú ake gá / í bá ^aála, téré tí ála avu ^rú tongasó /

ála éré ála atene mbení yí só vurú vurú, ála eke zo, mais téré tí ála eke

lége óko na tí í pepe / ála eke tambéla / ^[kumerasõ] ^anaá ayí só, á-*commerçant,

mbunzú tí ^acommerçant giriri, ála gá na yingó / ála eke gá na kisi / ála gá

na bongó tí ála, ála gá na ní / ála eke vo na ní / ^gmbángá na mabóko tí í /

bángá / só, ⁿbángá só, ála eke ^[Kausu] ^{caoutchou} ^akaechu / só eke sára na *auto kóé só / eh

^[Kopye] bien gí (...) á-*compagne só, ^aála vení ahínga bángá só kózo ní / í fá na ía

ála, ála vo í kisi, na yingó, na yé, jusqu'à ngbii awe / mbunzú tí ^[Kõmãdõ] ^a*commandant

ní, ála gá na pekó ní / (...) ála laá agá, commencer tí ála na ngango na í /

tongana (...) ála gá na ngombe awe, í báa ála í commencer tí kpé awe /

wala í commencer tí mú kokora tí í / í tene í eke tiri na ála / tongasó

awe só, ála ^{ka}fáa í na ngombe kóé / ála fáa í na ngombe kóé / ála hý / ála hý /

tongana mbení kótóró só, ahínga ^{áa}mbení ndarà ^{lo}kété, tongana ^{le}akpé ali na

awe / eh bien, kózo ní tongana í sára só jusqu'à, *l'heure só mbunzú agá

awe, mbunzú agá^a kózo ní, ^{bu}mbunzú aeke gá / í bá^a ála, téré tí ála avu^rú tongasó /

ála éré ála atene mbení yí só vurú vurú, ála eke zo, mais téré tí ála eke

lége óko na tí í pepe / ála eke tambéla / ^a(nadaa ayí só, á-*commerçant,

mbunzú tí ^acommerçant giriri, ála gá na yingó / ála eke gá na kisi / ála gá

na bongó tí ála, ála gá na ní / ála eke vo na ní / ^gmbángá na mabóko tí í /

bángá / só, ⁿbángá só, ála eke ^{*cooutchou}~~kaochu~~ / só eke sára na *auto kóé só / eh

bien gí (...) ^pá-*compagne só, ála vení ahínga bángá só kózo ní / í f^a na ~~ka~~

ála, ála vo í kisi, na yingó, na yé, jusqu'à ngbii awe / mbunzú tí ^a*commendant

ní, ála gá na pekó ní / (...) ála laá agá, commencer tí ála na ngangó na í /

tongana (...) ála gá na ngombe awe, í báa ála í commencer tí kpé awe /

wala í commencer tí mú kokora tí í / í tene í eke tiri na ála / tongasó

awe só, ála fáa í na ngombe kóé / ála fáa í na ngombe kóé / ála hý / ála hý /

tongana mbení kótóró só, ahínga ^{áa}mbení ndar^{lo}á kété, tongana ^{lo}akpé ali na

a
ngonda ká awe, akirí agoe kamáta kónda tí lo / akámáta ngása tí lo /

lósí gígí / lo eke gá na ámbunzú ní / tongana lo eke gá mbunzú ní adutí

kpó asára mbéní yí óko pepe / tongana lo gá mú na lo awe, mbunzú ní atene, ⁺bon

mo eke zo tí kótóró só / atene oui, mbi eke zo tí kótóró só / atene ^{*}bon,

mo dutí na ndo só / ita t i mo aeke na ngonda / mo éré lo, lo gá / tongana

zo só asára ^abéré pepe, ní fáa lo pepe / tongasó awe, sí fadesó mbunzú tí ?

turugu agá na ní awe sí í sára na ála ngbii / fadesó, fadesó, í má yí aeke,

missioná ^{na}í ire agá awe / tongasó, báa yí agá nzoní ⁿagbii awe / fadesó,

Boganda agá atene mo píka aeke ape, yí aeke pepe, fadesó kótóró agá nzoní

awe /

babá tí mbi adú í méréngé tí kóli, otá / na pedó ní lo gá, (...) lo 1
 eke na wále osi6 / fadé só lo gá pika ^{piquet [pakɛto] [kɛto]} ~~peke (place?)~~ tí *coton ukú / na 2
 pekó ní agá fáa yáká tí *coton só / agá lú nzó / agoe lú nzó / amú í 3
 ámérengé otá só, otá a^zia na yángá tí yáká tí nzó ní / atene, só, tongana 4
 í goe, sí ndeke afáa nzó ní óko, í gá í sí na yá tí ní ape / na pekó ní 5
 lo.... goe aeke fáa yáká tí *coton / na pekó ní í goe í dutí / ndá ní kóli 6
 agá, anzi nzó tí babá tí í só / afáa otá / *et puis na pekó ní, í gá í sí 7
 í tene, a, ita, fadé só babá aeke mbírimbíri ape / gí í ámérengé í eke 8
 na yá tí yáká tí lo, tongasó mo gá mo fáa nzó ní só / mo fáa ngbangatí yé / 9
 lo tene, ho, í tene tongasó ape / agoe mú í awe / apíka í ngbii / atene, 10
 tongana í tene lá só fadé ní eke fáa yángá tí í na zembe / í tene a, ita 11
 káí eke ámérengé só / babá atene, tongana í eke na ndó tí nzó ní, mbéní 12
 zo agá ^[tuʒɛ] *toucher ape, *mais lo gá ahúnda í ape / [...] títene, lo húnda 13
 babá tí mbi só sí / lo húnda babá tí mbi ape / agá afáa yáká tí nzó 14
 tí babá tí mbi só / anzi otá / akpé na ní awe / mbi gá mbi sára téné ní / 15
 mbi tene babá, mbéⁿí kótá kóli agá, alóndó na yá tí ngonda, agá, así, ní 16
 afáa yáká tí nzó ní, *et plus í gá í sára téné, ní eke fáa í na likongó / 17
 fadé só lo kpé awe / *et puis babá tí mbi só atene, í goe fá lége tí lo / 18
 í tene *non / í hinga tí í lége tí lo ape, ngbangatí só í eke tí í ámérengé 19
 o / lé tí í ade ^[uvre] *aouvrir ape só / *et puis í tene lo tongasó / (...) atene 20
 o / ndá ^a dé í gá na yáká tí nzó ape / agá húnzi téré tí lo awe / ngbii 21
 na pedó ní, kóli só agoe [...] awe / *et puis na pekó ní lo sí gígí 22
 títene, agá fáa mbéní nzó só, babá agá gbó lo awe / babá agá gbó lo 23
 awe / atene andáa lo eke zo tí nzi / andáa yí tongasó lá kóé sí lo 24
 eke tomba í na ndó tí nzó ní só / *et puis agá sí gígí na lo na makunzi / 25
 sí ^{a [apeyi]} *apgyer cinq cent francs / awe / 26

*bon, mo báa bírí, mbi goe na yáká, mbi kángá ngása tí mbi na 1
 pakó tí da / ^[alors] *alors ngbii ^[jika] *jusqu'à, na ^[vers trois heures] *vers trois heures, ngása ní afáa 2
 yá tí kámbuga ní awe / ^[epi] *et puis mbéni kóli na mbéni wále / akeke hó na 3
 mbáge tongasó tí goe na mbáge tí Koango láá / *et puis ngása ní akpé na 4
 pakó tí ála, ála goe bírí *jusqu'à alángó gí na yá tí Nzaza / sí mbi 5
 mú lo, só mbi wara mo só / *et puis sí mbi báa mo só / ^[encore] *encore, na yá 6
 tí yáká ní, í ^[sufre bien] *sufre bien / í báa pási da ^[trop] *trop / [...] sakpá sko tongana 7
 só, avo *trois mille francs quatre mille francs, fadé akeke nzoni / *mais 8
 akeke tongasó pepe / ndá ^[a ministre] dé, *áministre ní, na ázo wa, na ^[prezda] *aprésideñt 9
 ní, na ^[Komaná] *acommandant ní, ahánda í, atene, í goe fáa yáká míngi míngi, 10
 fadé í wara nginza ngú sko / fadé wara nginza tongasó, tongasó / na 11
 *l'heure só í gá tí fáa yáká ní kóé ahúnzi awe, pekó ní vóngó ní í eke 12
 wara nginza ní pepe / lá kóé akeke hánda í gí tongasó / gí yángá tí ála / 13
 *mais í gá yáká ní ngbii í *fatigéur awe / fadésó mème o, ndá lí tí 14
 *trop / *alors í wara nginza ní ape / mo báa tongana kóa tí mbunzú láá 15
 akeke tongasó, *de puis na *l'heure só ábabá tí í *acomencer tí fáangó 16
 yáká ngbii, *jusqu'à fadésó / tongasó fadé ála girisa kóé ape / *mais 17
 ndá adé ála hánda í gí na yángá tí ála / gí na yángá tí ála / í fáa yáká 18
 ngbii *jusqu'à í *fatigéur kóé / gí yáká láá afáa babá tí na ámamá tí í 19
 giriri / ^[parce que] *parce que ála fáa / báa lá só, *mème / mo eke dutí ape / mo 20
 sára yí apé / mo fáa yáká, gí na lá só, ngbii *jusqu'à / Nzapá ayí mo ^[tā] 21
 lóndó na *trois heures ou quatre heures tongasó / *alors mo eke na *temps 22
 títene mo te kóé mbírimbíri, na kótá lá pepe / mo eke na *temps títene 23
 mo hú téré tí mo pepe / *alors gí tongasó / só láá í eke ^[parti malade] *porter malade 24
 lá kóé / sí í eke kúí / 25

- 1 tongasó, tongana mbi sára^[lɛkɔ] *l'école na Alindao, mbi sí gígí na^[kur] *cour
- 2 ^[ɛlɔmāntɛr] x ^[dɛʒɛmanɛ] ^[ɛnkapabl] ^[kontane] *continuer école
élémentaire deuxième année, tongasó mbi eke *incapable tí ~~CONTINUER ÉCOLE~~
- 3 tí mbi na^[kur moyɛ] *cour moyen, ^[premyɛr] *première année mbi sí gígí tongasó mbi goe na
- 4 Bangas^o_u / na^s ndo tí mbíni kété babá tí mbi / mbi dutⁱ na téré tí lo x
- 5 tongasó mbi tene na lo, ake nzoní mbi wara mbéní kété kusára / tongasó,
- 6 mbi tene na lo fadé mbi sára mbéní ^[demand] *demande, mbi mú na lo, lo mú na mbunzú
- 7 tí lo / tongasó mbi sára demande, mbi mú na mbunzú tí lo, mbi hunda tí
- 8 sára^kkoa na yáká tí ^[kafɛ] *café tongana ^[pɔ̃ntɛr] *pointer tongasó mbi *commencer kusára
- 9 tí pointer na mil neu^f cents quarante trois / tonana^g só mbi commencer kœa
- 10 tí pointer na yáká só mbi sára ^[ɔ̃zã] *onze ans na yá tí kusára só / tongana mbi
- 11 sára onze an^sda, mbi wara kobéla / mbi wara kobéla tí ^[sistɛmnɛrvy] *système nerveux
- 12 tongasó / tenetí na yá kœa tí *compagne tí café só, kusára ake ngangó míngi /
- 13 í sí gígí na ndá péréré na ^[sɛ̃nkɔr] *cinq heures / í goe sára ^[apɛl] *appel tí á-^[manavvɔ] *manoeuvre
- 14 gí na yángá tí yáká / tongasó, ake nbanga tí ^[klɛrko] *clerk só ake pointer ní,

[Kōntrapel] [surveymantɔr] [okupe matɛgiyel]
 tí sára *contre apel, tí *surveillance á-manœuvre, tí *occuper matériel tí

[agrikol] [rejistredapel] [magazē] [utiyaž]
 *agricole ní, tí occuper *registre d'appel, tí occuper *magasin tí *outillage,

[rekolt] sarclage [sarklaž] [triyaž]
 *et même tí occuper récolte tí café, tí occuper *sarclage ní, na triage ní

kóé / tongasó na lége tí ngangó kusára tongasó, mbéni lá mbi eke na kobéla /

tongasó tongana compagnie alingbi tí batá mbi pepe, á-^[šaržs] *charger mbi na *camion

na á-*famille tí mbi kóé, akírí mbi na kótóró tí mbi / só adú mbi da, na

Alindao / ^otingana mbi dutí ká, ngú óse '...) kóbéla tí mbi awe kóé^é pepe /

tongasó, atara tí gá nzoni kété / tongasó mbi *penser, tenetí mbi eke na

¹nza¹ tí kusára, mbi yí tí dutí na kótóró pepe / tenetí mbi commencer tí sára

kusára só, mbi de ^[žēn]*jeune / na pékó tí ámbunzú / tongasó, mbi gá na Bambari,

tí húnda mbéni kusára / tongasó mbéni mbunzú só ahínga mbi giriri tongana

[plāntasyɔ] ^[angazē]
 mbi eke na *plantantion tí café só, lo sára sí mbi ^{*engager}angange na mbéni

compagnie tí magasin / na mbéni mbunzúsó, éré tí lo *monsieur Gedon / ála goe

[butik] [pāndā] [mwa]
 na mbi na Ippy / tongasó mbi sára kpa tí *boutique na Ippy pendant cinq *mois /

na ^él^ége só mbi sára ^{sa}kô^{sa} tí boutique cinq mois, kobéla tí mbi á-renouveler

mbéni / tongasó, tongana á-renouveler awe, mbi goe na *hôpital tí *soigner ^[wayé]

téré tí mbi / na yá hôpital ^kká, ála ^osaigner mbi, na mbi ^[geri]*guéri, *bon, ake

na l'heure só sí ^[Komite]*comité tí ^[traduzyô]traduction Bible á-commencer na Ippy / tongasó,

áméni mará tí mbi ake, ake sára na téré tí á-*missionnaire só / óse / na ^[missioner]

tongana mbéni lá, ála gá, tongasó, á-missionnaire ní atene, mbéni mará tí

ála eke kobéla na yá hôpital ^[hôpital] na ndo só mais lo lóngbi tí dutí na téré tí

álángá, tongasó ála tene oui / tongasó, ála éré mbi / na mbi goe mbi sára /

tongana mbi sára awe, kobéla tí mbi atara tí we / tongasó mbi kíri na Bambari /

mbi húnda ála tí kíri na Bambari / tongasó ála tene, ake nzoni mbi ngbá

na hôpital ^[opital]sí mbéni. lá tongana ^[trava]*travaille tí comité á-commencer sí mbi

lóngbi ^stí sára na pópó tí ála / tongasó, mbi tene non / lá ní, mbi eke (...)

magasinier, tongasó, kobéla ^yv^ení asára mbi sí mbi gá na hôpital / só mbi

^{guéri}geri [...] mbi kíri na Bambari / tongasó tongana mbi kíri na Bambari, mbi

eke bi bé tí mbi, abáa tongana mbi yí tí kə kusára só ála éré mbi da /

tongasó na lé tí mbi aake nzoni pepe / mbi penser tongana mbi dutí na Bambari

[mâmbrodekõmite] [plɑs]
sí *membre de comité aake na mbéni *place, mème tongana mbi sára kusára na

Bambari fadé mbi goe da tí sára na ála / na mbi yí tí goe tí sára kusára na

hōpital sí mbi sára tí comité pepe / (ndá ní mbi dutí na Bambari tenetí nze

miombe na mbi eke goe na Crampel, tongana comité aake na rampel mbi goeēda /

na
tongasí aake na Sibut, mbi gá da / tongasó mbéni lá, ámbéni mbúnzú atara tí

[aygaʒe]
+ engager
engage mbi / sí mbi língbi kíri na kusára tí magasin / tongasó mbi penser

a
tong^ana mbi kíri na kusára tí magasin, fadé lége tí goe na kusára tí comité

b
aake pepe / sí mbi hūnda *Docteur Rouch, mbi tene tongana lo língbi mú na

mbéni kusára (...) na yá hōpit^aal, só fadé mbi wara moyen tí goe na pópó

tí bōngbi tí comité, *jusqu'à Bible awe, ka fadé mbi yí tí sára na ála /

a
tong^aasó sí, na lé tí Docteur só sára na mbi, álíngbi baá tongana mbi sára

| mbáá tenetí ála pepe / tongasó, aake na l'heure ní ká sí mbi commencer

kusára tí comité, na mbi sára na yá hôpital, na téré tí docteur na Ippy, ^I

na lége tí bata ^[k3 t] *compte tí ámanoeuvre, na ¹ lége tí bata tene tí ^[petrol] *pétrol, na

^[essã] *essãce, na lége tí bata tene tí ^[farmasi] *pharmacie, na lége tí bata ^[matériel] *matériel tí

^R kusára / tongasó tongana Docteur Gouch agoe awe, Docteur Collin agá, na

Docteur Fisher agoe ngá, na Docteur Collin tongana lo baa (...) míngi na

lége tí kusára tí hôpital na Ippy, tongasó lo goe tí lo, biakú / lo yí íí ^t

kírí mbéni pepe / tongasó, lo tene oui, Joseph na ^e lége só (...) m^o ^[randere] rentre

^[service]

*service nzoní míngi na hôpital na Ippy, áni yí tí zia m^s pepe / tongasó

fadé í bata m^o / jusqu'à mbéni lá, fadé í mú namí mbéni kusára tí sára ^[ãnatandã] *en

^a attendant tí kú mbéni Docteur só aeke gá / tongasó tongana kusára tí comité

~~adutí *fixé na subut~~

^[fiks]

adutí *fixé na Sibut, *encore mbi eke membre tí comité ní, tongana ^{só} ála yí

sí mbi língbi tí kírí na Sibut, tí dutí ká na á-famille tí ^m bbi kóé, jusqu'à

tongana kusára ^{so} awe / aeke tenetí só sí, ála ^e charger mbi na á-famille tí mbi

kóé na Ippy, sí mbi kírí na Sibut / na fadé ^e só í eke na Sibut tí h^a na kusára

tí comité tí Bible só / jusqu'à si tongna kusára só awe, tongana ndo só

Nzapa ayá¹ mbi tí goe da, fadé mbi goe da /

mbi Aliko, laá sí mbi gá tí sára téné tí ^[hɛlikɔptɛr] *hélicoptère na ála / Mbéni
 lá, í eke na ^[avjɔ̃] *école, *avion tí só, éré ní *hélicoptère aake hó na ndúzú /
 í *áélève kóé í lóndó í zía lé tí kóé í báa ní / ^[zɛlɔ̃] *ailes ní aake *tourner
 mǒngi mǐngi / í lóndó kóé í sí gígí awe / na pekó ní, áíta tí í akpé tí
 ála, tí kpé na ^[marʃe] *marché tí báa ní / í ngbá tí í gí na yá tí da / *et puis
^[mɛtrɔ̃] maître ní, ^[dɪrɛktɔ̃r] *directeur tí í atene na ámbéni áíta tí í, atene na *amaître
 tí í, atene, ála só ála goe tí báa tí ála kózo awe, ála ngbá / í só í goe tí
 í pepe, í kpé fadésó í báa / *et puis ála só agoe tí ála ^[sa pɛrmisjɔ̃] *sans permission,
 fadé ála eke ^[pɔni] *puni ála / *eh bien na *onze heures, í goe í só, na *onze
 heures í sí na *place tí *marché, í báa *hélicoptère, tí *premier fois
 ní / í báa ní awe, alóndó tí ^[dikɔle] *décoller / ázo ní só na yá ní, ayú kpoto
 tí ála / azía na lí tí ála, *chauffeur ní, só éré ⁿ / í na yángá tí *Français,
^[pilɔt] *pilot / lo gbó yí ní *atourner bingbá bingbá yí ní, *atourner sí *ailes
 tí *avion ní *acommcencer tí *tourner / fadésó *acommcencer tí *tourner,
 kótá pupu agá / sí í kóé asára pupu na lé tí í / *directeur tí *école
 tí mbáge tí ngú ^[apusi] *apousse í, atene í goe na gbé ní pepe / *et avion ní
^[pusiɛr] *acommcencer tí lóndó / asára *poussière, *et áíta tí kóé akírí na gígí /
 alóndó awe, *chauffeur ní abara í mǐngi mǐngi / *et puis ála tene, fadé
 ála eke kírí na ^[dimãʃ] *dimanche / *et na *dimanche ní, mbi eke da pepe / mbi goe
 tí sára ^{wesse} *mass ^[mɛs] na ^[kɛnz] *quinze kilomètres na lége tí Bambari / agá, mbi eke
 da sí mbi báa tí láá ní pepe / so agá na *dimanche ní / mbi ga áíta tí
 mbi asára téné ní na mbi / sí mbi yí tí sára téné ní na ála /

mbéni lá mbi só na Bangui / mbi na ita tí mbi í lóndó tí gòe na kótá 1
galá / í gá tí í ázo otá, na kótá lége / *donc í eke na yá tí *camion / 2
*allez í sí tongasó, ázo agá ^[bare] *barrer lége na áni / ázo agá *barrer lége na 3
áni. / na mbéni óko agá lutí na *devant tí áni / na mbéni óko asára mabóko 4
tí lo tongasó / *allez ita tí mbi ní ^[akonte] *acompter mabóko tí lo ní ape / lo 5
eke na yá tí ^[vites] *vitesse / í kpé *jusq'à í sí / *alors mbi eke na yá tí 6
*camion na pekó / mbéni abi témé, ayí tí wara mbi na ká / mbi denge lí 7
tí mbi tongaso, témé ní *apasser mbi ^[Zéro] zéro / *mais í kpé ngbii, í lutí / 8
*alors ita tí mbi ní así gígí ahúnda mbi aténé yé láá *apasser mbi na 9
yá tí *camion ní / mbi tene yí *apasser mbi ape / aténé mbi báa ábandit 10
só alutí na lége só / mbi téné *oui mbi báa ála / mbi báa ála / mbi báa 11
ála / lo ngbá ndo só lo húnda mbi atene, ^[eske] *est-ce que ála bi mbéni yí 12
na mbi ape / mbi téné *non, ála bi témé na mbi, *eh bien témé ní *apasser 13
mbi *zéro awe / í lutí na yángá tí *magasin tí Printania / *alors mbéni 14
*police ní agá óse / (...) *donc, mbéni kóli ní anzi nginza tí mbéni ní, 15
kóli ní agá tí vo ngombe tí lo / sí kóli sí, wa nzi ní agá nzi yí ní / 16
*alors police ní ^s *apenfor, atene, aake áni sí áni anzi nginza tí kóli 17
ní só / *alors lo gá lo *commencer tí ^{fouiller [fuye]} [fuye] (~~*fouiner~~) áni / *alors 18
ita tí mbi ní atene *non, aake áni ape, síngó tí áni láá / aake áni ape, 19
aake mbéni zo ndé sí anzi nginza ní / *alors police ní azía lége na áni, 20
áni kírí / 21

B giriri mbi eke na Sibut na ndo só na *mil neuf cent soixant^e et un / 1
mbéni *chauffeur alóndó ká na mbage tí Bambari / 2

A na ndo wa /

B na Bambari / lo gá lo sí na *descendant na Kaiyif ndo só / lo yó 4
samba míngi / na lo eke, mbéni mbo ayí tí *passer na lége ní / lo gá lo 5
[tapone] [sar] [sar] [des] 6
*tamponner mbo só / *or, lo *charger míngi / na lo yí tí *descendre,
kóngbá ní só lo *charge míngi só, agá abi lo / lo gá lo túku / lo fáa 7
wále óko / [arabe] [blesse] 8
*aArabe óse, ála *blesser / na mérengé óse / na mbéni mérengé
ní na tí tí mamá tí ní só, *camion ní abi lo / na mérengé ní akúí pepe / 9
na amú *chauffeur ní, ahó na lo ká / na mbi ní, mbi aake na kótóró / 10
mbéni kóli, éré tí lo aake Biandi Melengele / lo goe lo nzi mbéni.... 11
wále, na ála gá amú lo / akánga mabóko tí lo, na géré tí lo, na kéké / 12
azía lo na da / atene tongana ázo alángó, afáa gó tí lo / na *l'heure 13
ní só, lo hinga ála gá ndurú tí gá lo awe, lo sára na mbéni *pouvoir [puvwar] 14
tí lo / lo zí géré tí lo na yá tí káng^a ní / tongana ázo ní así gígí 15
na gígí ká tí leke tén^{ti} lo, lo sí gígí na lí tí da / lo gá lo kú na 16
pekó tí da ní / tongana ázo ní alí na da títene afáa lo, ála gá, lo 17
eke ape [...] ála *commencer tí gí lo na lo má téné ní awe , lo zía 18
lóró da / lo eke hó / mbéni báa, lo gá lo nzi nginga / na ála kú lo na 19
lége tí fáa lo / lo mú *vélo lo eke hó / lo *commencer tí *pédaler [pidale] 20
ngangó míngi / lo eke kpé / ála gá amú likongó ní, ali na yá tí *rayon / 21
agá tí na sése / ála gá tí gbó lo, lo zía lóró da lo hó / lo gá lo mú 22
[velo] 23
*vélo ní lo hó / *mais mo hinga yí só lo sára pepe / mbéni lá, lo dú
mérengé / mérengé ní aake kété / na mamá ní, lo gá lo mú mérengé ní 24
na tí tí mamá tí lo, lo tene, ní kpé na lo *jusqu'à ní goe na mbéni ndo, 25
sí mamá tí lo abata lo / amú mérengé ní, mérengé ní ade asára ngá yí pepe / 26
*acommmencer tí kpé na lo na yá tí ngonda / áwa tí wále só, atomba pekó 27
tí lo *jusqu'à, agá atílo, tí kété mérengé ní *même ade así ngá na nze 28
óko pepe / *et puis mérengé ní *afatiguer míngi na toto / 29

kózo ní mbi eke na Yabalangba na ita tí mbi / na *mil neuf cent
 cinquante quatre, ita tí mbi alóndótí gá na Sibut na ndo só, tí sára
 [etwidyā]
 *étudiant / mbi na lo áni eke na ndo só / áni lágó na ndo só *jusqu'à,
 áni kírí na Yabalangba na *cinquante huit / na así na *soixante, áni lóndó,
 [swasãte] áni goe *jusqu'à na Ndengu / ndá ní así na *soixante et un, í lóndó tí goe
 [Kõferās]
 na *conference na Fort Sibut / tongasó, áni kamáta ngó / áni kamáta ngó /
 li tí áni bale óko / ndá ní, áni *descendre na lé tí ngú, (...) áni gá í
 sí na ndó tí mbéní tēmé / ake na gbé tí ngú ní / áni báa pepe / lé tí áni
 ahó na ndó ní / tongasó í gá í sí ngó ní *amonte
 [amonte] na ndó ní / yángá tí ngó
 ní adenge / ayí tí túku na áni / *mais, na *grace tí Nzapa sí áni sí gígí
 [gras] ndo [trabí] *tourbillon
 na ndó tēmé só / áni goe ngbí áni sí na mbéní ndo / mbéní ní ake /
 tongasó, mbéní ita tí mbi ní atene, ake nzoní áni sára kái ngangó / sí
 áni língbí tí sí gígí na yá ní / na ndá ní áni sára kái ní, mbéní óko ake
 dutí séngé / lo sùku na lo, lo tene, báa áni sí ndurú na yí tí ngangó awe,
 *mais tenetí yé m sára búbá tongasó / lo eke sùku na lo tongasó, li tí ngó
 áni yí tí sí, *depuis tongasó,
 alinda ngú awe / na áni ke sára kái ngangó / áni gbóto ngó ní na tí tí ngú
 ní / akírí agbó ngbundá ní / áni sára kái ngangó aní sí gígí na yá ní / na
 *l'heure ní só, li tí ngó alinda ngú só, ámèrèngé wále ní *acomencer tí
 [sinyiv] dé kóngó / O *Seigneur / O *Seigneur / O *Seigneur / tongasó ála kóé
 *acomencer tí dé kóngó tongasó / biani Nzapá amú ála / lo so ála na yá tí
 ngú ní / áni goe *jusqu'à áni kánga ngó ní na Fort Posel / áni sí gígí,
 áni goe na géré tí áni / áni sára lágó osió na lége / ndá ní áni sí na
 Sibut / áni sára *conference jusqu'à dimanche óko / ndá ní áni kírí na
 kótóró / na áni kírí, áni sí na *place.... na Posel / mbi yí tí mú ngó ní,
 mbi ké tí mbi / mbi tene kózo ní, áni yí tí goe na lé tí ngú, *mais yí tí
 ngangó ayí tí sí só / mbito asára mbi míngí / mbi yí tí mú tí ngó ape /
 mbi
 ndá ní átange ní ita tí mbi ní, ála kú na yá tó ngó ní, ála gbí tí goe /
 mbi ake goe tí mbi ns sése / *jusqu'à mbi sí sa kótóró / na tongana áni sí
 [mersi] na kótóró awe, aní kírí *merci míngí na Nzapá / tongasó téné tí mbi awe /

giriri mbi eke na kótóró tí m^bi na s^ese tí Batangafo / *Madame Taber [madam]

aleke.... mbéni kété *l'école tenetí áⁿhi / na ndá ní mbi goe ká, mbi sára

ngú óse / mbi sí gígí tongana *moniteur *catéchiste / mbi kírí na Batangafo / [moniter] [Kati Kurne]

na ndá ní mbi *commencer kusára ní tí sára, ázo só, í na ála sára kusá^{ra} ní,

ála eke tongana *pasteur tí kótóró ní / ála tene, só í sára l'école kété, [pastor]

í hinga yí só, ^{fade} dadé í gá zó tí *commande tí *place ní / tongasó, mbi tene,

non, só ake búba téné laá / tongasó, mbi zía kusá^{ra} ní, na mbi lóndó

mbi goe na Bangui / na tongana mbi sí ká na Bangui, mbi goe, mbi dutí na

place tí... Gbafio / mbéni *église ayí mbi tí sára na téré tí ála na mbáge

tí olongo / tongasó, mbi lóndó, mbi goe na olongo / mbi sára na téré tí

ála / *jusq^uá na ndá ní, áéré mbi, mbi gá na l'école ^[biblik] Biblique / tongasó

mbi mú *merci na Nzapá / ténétí na yá tí l'école, áⁿhi tara tí hinga téné

ndé ndé só mbétí tí Nzapá afa na áⁿi / na áⁿi com^mencer tí manda yángá tí

[am^{er}iké]

*Americain [amriké] / na lége tí / kíkángó yí, tí sí na bale óko, áni hinga

kété / tongasó, aake yí tí mú merci míngi na nzapá, tongana Nzapá abata áni,

mbi sí na ndáa tí l'école ní kóé, ⁸ tí wára mbéni téné só na yá ní, aake yí

tí merci míngi / gí aake yí só mbi tene /

éré tí mbi Biana André Benesou / aake gí lá tí ^[pak na vacans] *Pâques na vacances / 1
 í goe na Kabba na téré tí ngú tí gí ásusu / í na ámérémgé tí wále otá / 2
 í goe, í lánzó (...) na nzoní da / mbéni lá, ázo atene na í, ákótá yamá ^[Kiti] 3
 aake ká / *et puis í *quitter na *place ní, í goe na mbéni *place encore / 4
 (...) ála tene *place ní *encore, kótá yamá ní atambéla na lí tí da / 5
 *et puis í goe tí gí ásusu na ngú / í zía ámérémgé tí wále na yá tí da 6
 ní / tí kíringó ní, í sí na yá tí da na bí / ámérémgé tí wále *acommcencer 7
 tí dó téré tí ála / ála tene fadé yamá ní ^[devori] *adévorer í / *et puis í sí í 8
 lóndó, na *place ní na bí / *temps ní ^[lan] *lune aake da / í lóndó na bí, í 9
^[traverse] *traverser ákótá kéké atí na sése / í gá ngbii ngbii ngbii / (...) í sí 10
 na *place só í lánzó da só, *jusqu'à í lánzó ká / así na ndá péréré, í 11
 goe na *place tí ámbéni zo, alánzó na téré tí í / ála mú na í yí tí te / 12
 í kírí *encore na *place ní / í lánzó, (...) í má ^[abruwi] *ábruit tí ngonda kóé / 13
 (...) ámbéni kéké *acommcencer tí kúngbi na téré tí í / (...) na bí, 14
 pupu *acommcencer tí gá / *et puis da ní alungúla, atí na sése / na ndá 15
 péréré *encore, í lóndó í goe na kótóró / awe / 16

mbení lá óko, babá tí mbi azía mbi ge na Berberati ge / í goe na

Bossangoa, í na lo / ^[apre] *après, lo mú gbánda tí lo tí fángó susu / í na lo óse,

í goe / *jusqu'à agoe sí ká na Bossangoa ká, après lo goe lo báa (...)

u ^[aʒit]

ámbení *chíte ní, só aake sára ká ngangó míngi / lo gá lo tene, lo goe hunda

[Komandá]

[permetra]

(gbagba?)

*commandant lo tene, *est-ce que m^a *permettre mbi títene mbi sára *kpakpa

tí mbi ge / après, commandant ní atene, oui, mbi yí sūsú míngi / après

commandant amú á-*manoeuvre na lo míngi / après, í goe na ^t féré tí ngú / í

goe í sára kété kété da ní / na téré tí chute ní / après lo (...) to ámanoeuvre

ní, ála goe fāa ákéké míngi míngi míngi, tí sára na kpakpa ní / *bon après

lo....só aake *temps tí vurú ndó, só ^g nḡ ^c a-*commen^{de}ter ^[were] awe / après ála

mú ákéké ní ála goe sára ákpakpa ní, ála goe sára á-*place ^{tí} kéké ní /

á-place ^{tí} kéké míngi míngi / bon fadesó, a-^[traverse] *traverser kótá ngú só, áéré lo

Wam / bon, kótá ngú só áéré lo Wam, après, fadesó ála *placer ákéké ní kóé

awe, ála goe afāa ákété kété ákéké / ákété kété ákéké / bon après ála zía

ákété kété kéké ní, na lé tí só ála placer só / na lé tí ákpakpa ní só ála

placer só / après ahúnzi awe, ála fáa ákété kété kéké, ála zía na place ní

só / títene ngú agoe na yá ní / ála placer ákéké nzoní nzoní kóé / bon

après, agá ndurú na *première ngú tí Nzapá só apíka só / bon après ála zía

kéké ní kóé^{awe} ála fáa, ála goe fáa kéké pére^{ny} míngi míngi míngi híngi míngi /

bon agá á^y-barrer na légeⁿⁱ kóé / après ngú a-commencer^m agoe na yá tí kpakpaⁿⁱ /

bon, après, ngú Nzapá a-commencer tí pika míngi míngi / bon après ngú nⁱ

asúku / na pekó ní, ndá péréré ála goe tí báa só / ásusu así yá tí kpakpa ní /

bon après lo goe, lo tene na commandant atene bon, commandant^a ato na lo *camion

títene lo mú na ásusu tí goe na ní na *la CIP títene ála ká na ázo / après

commandant ato ázo ato camion óse / amú á-manoeuvre ní [assortir] u *assortir ásusu ní

kóé na gígí / [aie] *allez ála mú ásusu azía na yá tí camion / ahó na ní na la CIP /

après, na ndá péréré tongasó, ázo tí vélo agá míngi / tí gá tí báa susu ní

só lo fáa só / ála eke hinda zo só asára kpa zo só asára kpa tí susu ní só

aake na ndo wa / ála eke fa babá tí mbi atene, bá^a lo^{lã} bon, ála mú ánginza, ála

eke vo na ásusu ní / na mabóko tí mbi kóé / bon, après, na ndá péré^{ré} mbi hó tí

mbi na *école ká tí sára école ká na Bossangoa ká / na oui na Bossangoa /

[rekontre]
bon après lá akúí, mbi eke kírí mbi eke rencontre ázoⁿⁱ sóⁿⁱ agoe míngi / ámbení
[zilye]
vieux

*vie babá ní só, ála eke (mú ákaka azia na li tí ála) tí goe mú na párá tí ásusu

ní / na yá tí susu ká na place tí babá tí mbi ká / [ãswit]
*ensuite, na ndá^{de}

*encore, á^á susu ná ngá kóé aake tí / bon, na ndá de ní ngá ásusu ní aake tí /

[baraž]
ndá péréré ácamion aake gá gángó / ámbunzú ní ngá kóé, agá tí bá *barage ní

étonné? [sitwone] á
só babá tí mbi ní asára só / ála eke *te donne kóé / a-tedonne téré tí láu

kóé / atenc mo láa mo sára yí só ? / zo láá afa^{afa} na mo [manyé]
[refleži]
réfléchi

wa / lo tene lo *[fellesi] gí na li tí lo sí lo sara ní / aake *[dapre]
[dapre]
d'après

[meti]
ákótá zo (...) tí lo asára sí lo bá^a ní / sí lo mú *métier tí ábabá tí lo ní

láá, sí lo eke tambéla na ní tí goe na ní só /

só lo tene mbi eke na kóli ape só, tongana wále aduti, ahinga kpa tí 1
kóli, fadé kóli aké lo / fadé amú wále azia na da apé? / mo wále, mo 2
hinga kpa tí kóli / mo hinga tí sukúla bongó, tí ^[repase] "repasser", tí mú na lo 3
kóbe tí yángá tí lo / fadé lo goe gí ^{nde ko} ~~ndé~~ tí mo wále gbá, lo kírí gí na 4
mo / lo tene, wále tí mbi ahinga kpa míngi, lo gá lo bata mo yá tí da / 5
ka mo zo só, mo ^[terne] "tourner" séngé sí, mo hinga kpa tí kóli ape, fadé kóli ake 6
bata mo ngá / kóli abata wále ngbangatí nzala tí wále lá wa / abata wále 7
ngbangatí sárángó kpa ní ape? / ní laá sí í gá í sára téné tí ngiá sí / 8
lo gá, lo hunda mbi lo tene, mo wara tí mo kóli ní na ndo wa / mbi tene, 9
kóli tí mbi laá amú na mbi nginza, sí mbi goe tí vabongó o / sí lo gá, 10
lo dé kité na mbi / ^K ~~A~~ andáa ake ita tí mbi laá ake sára téné tí ngiá só / 11
titene ázo ahé ngiá da / tí mbi, téné ní ahúnzi awe / (...) 12

*bon, tí mbi téné ní láá mbi yí tí tene só, aske téné tí wále tí mbi,
aske téné tí zo kóé pepe / ngbangatí wále tí mbi, éré tí lo Josephine
Tongaotu / babá tí^{lo} Denieli / mamá tí^{lo} Serioke / mbi kóli tí lo Jean Singa /
Bon^b wále kóé na " dumia só, adú tongana wále yí^t mbi só / ka mbéni téné mème
adú na téré tí áwale pepe / lá só mbi zía lo na da, mbi goe, mème mbi goe na
Bangou, mbi goe na ndo wa, mbi goe na Bouar / lo sára sioní yí / mbi goe mbi
kité pepe, lá kóé gí wále tí mbi, na kóli³ tí mbi, [da kor] d'accord, i eke dutí yí
tí í / mais mbáná a^a ngbangatí yí míngi / sí tongasó mbi gá mbéni ndeko tí mbi kóli³
agoe nzi lo, tongana mbi tene, bon mbi mú ndeko tí mbi kóli mbi fa agá gba
ndondo tí mbi ngbangatí yé / síⁿ mon mbi " kepe gí wále na ngonda / mais lá
kóé, mbi eke dutí na wále tí mbi / na wále tí mbi ahinga kpa tí bongó tí mbi
*bien, abata yá tí mbi míngi / agí mbi nginza gí wále ní láá mbi mú awe / mais
mbi yí tí tene mbi sára mbáná na pekó tí wále míngi míngi ape /

[dwa]
 *bon, iduti na kótóró só, í *droit tí sárángó kóá tí yáká / (...)

yáká tí sindi, í sára, yáká tí kárákó, ísára, yáká tí gozo, í sára,

yáká tí kufu, ísára, / bon, / kóá ní, í wara gí na ninza, áke kóá tí yáká

tí í / bon / nápekó, (...) mbéni kóá ní, na pékó ní, tongana [l'impwa]
 *l'impót atí

[la sas]
 gí na sése, í *commencer tí goe na *la chasse tí gbánda / í sára la chasse /
 [Kuta la mé]
 Coup de main
 í fáa yama / í kírí na gbé kótóró / bon / mbunzú véni amú na í kute la mé,

tí sárángó nginza ní / *mais í bata mbunzú nzoní / ngbangatí bé tí kótóró

agá nzoní, na í, ngbangatí mbunzú / sí í sára na ní, tongana mbunzú pepe,

í droit tí sára kótóró pepe / mbunzú áke kótóró na téré tí í, sí í

bata gí mbunzú /

na kótóró tí í na ndo só, *il faut tongana mo sára koa ape, mo eke zo
ape / il faut mo sára ko^a / mo eke zo / mo sára koa tí yáká, mo eke zo /
mo te na yá tí mo *^aussi / mo goe na ngonda, mo gí yama tí mo, mo fáa, mo
eke te na yá tí mo, mo eke wara na nginza / tongana no gí ape, mo língbi
tí wara nginza ape / na ndo ^tí ^ésí s^ése só, mabóko tí mo agbó ko^a ngangó, mo
eke wara nginza / tongana mabóko tí mo agbó ngangó ape, mo eke wara nginza
ape / ála má / *mais na kótóró só zo asára téné tí sárángó ko^a, na ála má
mé t [diwandá]
ndo ape, ^{mé t}hííí ála aeke ngangó / na fadesó ndo só í eke *indépendance /
tongana mo sára ko^a ape, mo aeke wara yí ape / mais fadé sí í eke *dependance,
mo zía bé tí mo fadesó mo eke tene mbi eke dependance / mo sára tout
*[reseser] tí ko^a só na ndo tí ^ésí se só, mo wara na nginza ní / fadesó, zo
ahínga, *oui mo eke dependance / *eh bien tongana mo sára koa ní ape, ála
hínga atene mo eke zo ape / mo eke yama / mais kótóró tí í na ndo só, aeke
kótóró tí Gbaya / éré ní Barkapande, Daniel Bakoye / mais ^éí eke na ndo só,

i eke zo só zo / [...] asára téné tí kɔa na ála, ála má mbití mbíri na mé^r
tí ála, ála sára na kɔa / atene, oui, i eke má ténéⁿ só i goe sára na kɔa só,
ála fa na í só / eh bien bé tí mo ake da / mo goe mo sára na ^qni / li tí
mo ake da mo eke sára na ní / ey^h bien tongana mo eke tambéla kiríkiri
tongana mbo, eh bien tí yóngó samba goe na ní / tí lán-ó na gígí, ~~tí~~ goe
na ní / tongana ^{-gba-na-mbóná}~~á-gba-na-mbóná~~, yí tí kɔa tí ^{gba-na-mbóná}~~bana-mbóná~~ awára mo, mo eke
zo ape /

téné só mbi yí tí tene, aake téné tí mbéni téré tí gogóá / na mbéni
t

lá mbi leke likongó tí mbi nzoní, mbi goe na ngonda tí gí mbéni gogóá,

tenetí nzala tí kása asára mbi míngi / awe (...) mbi yí tí goe, mbi wara

géré tí ála / na mbéⁱ eke tomba.... mbi eke gí ála / na mbi yí tí báa

mbéni kété níasí gígí / agá, lo yí tí sára berá ngangó na mbi / na tongasó

mbi *monter kéké / na lo kírí^{mi} adú lo asára gí lango óko, lango óse pepe /

sí lo an^gbá tí sára beraⁿ áa mbi só / na ákótá ní angbá tí báa lo / na lo

kírí *encore, mbi *descendre tí goe, lo gá na mbi / na mbi kírí mbi lóndó

[Ankara]
na kéké encore / lo kírí lo goe lo dutí / na ákótá ní kóé, aake báa lo /

na tongana^{só} mbi t^ene yí só an^yí tí sára tongana yé / na mbi gí bé tí mbi

mín^gpi / mbi tene, ákótá yí aake / mais gí kété kété ní só adú lo gí fadé

fadesó, géré tí lo akpíngga^b ape / mais lo láa^g asára ngangó na mbi, tongasó

fadé mbi sára tongana yé / tongasó mbi kánga bé tí mbi / mbi tene fadé mbi

enⁿcore lége óta ní, na mbi goe / lo gá na otá ní só lo yí tí mú mbi bíani /

tongasómbi tene, a, só ngangó tí mbi awe na lége só / fadé mbi zía lége tí

ála na mbi goe na mbéni ndo mbi gi ákété ktté ní / mbi gá na ní sí wále

tí mbi ató na mbi na place tí ngunzá só awóko / mbi na Bata só / (...) na

kété kété gógóá só aeke tongana [bebe] / mbi goe tí gáa bebe tí gá tí sára

na da tí mbi tenetí ngú apíka míngi / na mbi goe awe / gi kété ní só así

gígí na sése akó géré tí mbi míngi ahó / na mbi eke bía ngangó tí gpe tí

(...) fán pepe / na mbi goe mbi hunda mbunzá / na ála mú na mbi péré /

na mbi kánga na ndó tí da tí mbi na só aeke téné tí *merci ngá na lége tí

yí só akánga, tenetí lo sára ngangó na mbi míngi / na mbáge tí téné ní

aeke tongasó / téné tí mbi awe /

tongasó, yí só aso mbi, mbi yí tí sára téné só na áita tí má ngá /
mbi eke na kótá yáká só al^gingbi óko pepe / na lá kóé dole agoe tí te
yáká só / na mbi gí bē tí mbi m^gíni / mbi tene fadé mbi sára tongana yé
tí tomba ádole só / na tongana aeke tongana tí giriri fadé, ádole ahúnzi
yⁱáká tí mbi só b^{ia}íni / mais na lége só, tongana ázo awara ngombe míngi awe,
sí mbi ^eke na ngⁱia / tongasó, mbéní íta tí mbi aeke na ngombe óko, na mbi goe
mbi sára téné só, téné tí dole só ate, ahúnzi yáká tí mbi kóé só an lo / na
lo gá na mbi / na tongasó í goe / na ádole aeke tongana omaná na yáká ní /
na mbi tene fadesó yáká ní (...) aeke ngbá na mbi lá wa / aí í goe tí
*fatiguer téré tí í séné só / na lo tene *non, fadé áni goe dá tí báa /
na tongana áni goe awe, na lo píka ngombé ní lége óse, afáa dole omaná /
afáa dole omaná / ~~afáa dole omaná~~ / na pekó tí fángó dole só, tongana lo
fáa dole omaná awe, í g^á na kótóró, í dé kóngó na yá tí kótóró kóé / na
kótóró uká, ^eke kótá kótóró míngi / agoe / na tongana ála goe, ála sí na

*place tí dole só awe, ámbení ^fagáa dole ní / afáa afáa afáa / mbéni aleke

kéké / aleke wá na gbé ní, azía da / tongasó, (...) tongana dole kóé acle

awe, ála bǒngbi ála zía na *sac / tongana agá na kótóró awe, agá taá yí só

áni wara mǎsoro da ahó / *mème mbi *penser na ndó tí yáká tí mbi só *encore

pepe / tenetí mbi wara dole míngi / mbi ^fgáa *morceau ní tongasó, ^[sã]*cent

[frã]

francs / cent francs / centfrancs / mbi wara nginza da / (...) agá

ndurú tongana ^[Karãt miy]*quarante mille / quarante mill^e só mbiwara / na mbi eke na

ngiá da míngi / tongasó, (...) yí só awara mbi na yáká só, tongana ngombe

akeke pepe, mbi língbi tí wara ^Amème mǎsoro na lége tí.... na piace tí yáká

tí mbi óko pepe / tongasó na lége só, mbi fá² awe / mbi fáa ¹dote só, na mbi

kírí mbi wara (...) yama na piace tí yáká tí ^mbí só / ^qtonasó ^qténé ní aso

mbi míngi, tongasó mbi yí tí tene sí fadé ázo akeke má / ⁶tongasó na lége só

tongana mbi wara nginza só awe, ³ⁱmbi eke na ngiá na ¹place tí yáká tí mbi só /

A. ^efadésó mǎ de tí tambela na ngombe ní /

B. ngombe ní / áíta tí mbi vení avo /

A. fadesó mo húnzi ádole ní awe / ála kírí ape /

B. Dole ní fadesó agá ^{nc}emv^aore ape o / bá mbi fáa lo só ahó h^angó bíani /

átan^a ní só angbá só ála kpé bíani na kótóró tí ála / na.... mo hínga kóé,

téné tí ádole só / tongaⁿ aⁿmá tótótógó tí mbúrú só, fadé angbá lá wa /

angbá ape /

A. *mais mbi báa bongó tí turúgu na téré tí mo, mo eke turúgu /

B. mbi / turúgu / [...] mo h^anda mbi téné tí turúgu tenetí yé /

A. só a^ake bongó tí turúgu ape /

B. oui ma, a^ake bongó tí turúgu / mbi hínga / na mo sí na galá ngá ape /

A. ade mbi sí na galá ape /

B. a, na galá bongó só a^ake m^ambi /

A. mará tí bongó só a^ake míngi /

B. oui /

A. mais só atene yé

A. mais só atene ye / áturúgu aake míngi fadesó /

B. ^oá (...) mbi hinga ape / aake tongana á-*aider mbi wala ye /

A. só bongó tí aider mbi /

B. oui só, *pet-être ála lungúla na téré tí áturúgu só ála fáa ála

na berá sí, ála gá tí ká, mbi hinga pepe / tongasó mbi wara ngá na mbi /

mbi yu / na mbi báa ^[ĩnsĩy]*insigne na yí kóé / só mbi tene, agá tongana insigne tí

^[Kabaral]á-*[azudá] wala *[caparal] mbi hinga pepe /

A. sí anzere na mo /

B. oui a mbi yí da míngi ahó /

A. sí tongana zo abáa mo yongóro, atene, a, turúgu láa aake gá só /

aake kpe tí ála /

B. oui, oui, ^{éni}mbáí ^{lāā}mbi mú bongó só, mbu yu ape, mbi goe tí sí na

galá ká, na mbéni ázo abáa mbi akpé mbito / ála tene ^{pet-être}*gendarme sí

agá tí mú ála / na mbi tene non, aake mbi, zo séné láa / tongasó aake tong na

yí só, mbi yí da míngi / tenetí ^á zo kóé akpé mbito tí mbi /

A. mo vo, ngéré ní aêke nginza ^é 5k /

B. só /

A. mm /

[sĩn sã]

B. wa ní atene na mbi, atene mbi vo na cinq cents francs / na mbi

tene non, mbi língbi tí vo cinq cents francs pepe / tongasó mbi mú na lo

trois cents cinquante /

A. mais wa ní aêke zo wa ' aêke mbéni Hausa, *Arabe, wala yé /

B. aêke Azeraĩ /

A. yé /

B. lo êke ^A Azeraĩ /

A. Azeraĩ /

B. Azeraĩ / lo êke ^P mára tí Tchad ká /

A. tí Tchad /

B. oui / na mbáge tí Tchad ká /

A. mo eke sára téné na lí^o na yángá^o tí Sango wala yé / yángá tí yé /

B. mbi sára téné na lo na yángá tí Saa /

A. tí yé /

B. saa /

A. Saa

B.oui / Sara-bagríma /

A. aa /

B. tenetí lo má yángá^s tí Sara-bagríma / tonga^s mbi sára téné na lo

na lége tí Sara-bagríma /

^s
fade^s mbi de na mérengé / na mbi ngbá na yá da tí mbi / tí babá tí

RP /
mbi / na ála gbó í na kpa tí *[erpe] / na Bedaya / na í goe ísára kpa ní /

na ála píka í míngi, álingbi ape / na mbi kpé mbi gá na kótóró tí mbi / mbi

tene, tongasó mbi língbi tí goe encore ape^{pe} / na ála gá na yá da tí babá tí

mbi atene, o mérengé tí mo ní ngbanga tí yé, sí ake ndé / (...) na ála gbó

babá tí mbi ní, agoe azía lo na da tí kánga / jusqu'à l'ango mbasambara / na

ála lungúla awe, atene a^[peyi] *payer / na jusqu'à sí, ^[Kantun] *canton ní na kótóró tí í sí

asára^Λ na yá da ní / awe / na^Λéré tí mbi *première ake Bero Françoise / na

mbi ngbá tí píka ^[bal] *bal / na atene ^{éré} tí tí mbi ake ^[Kale žē] Collegien / na ála zía gí

tongasó / na téné ní la^Λ / na mbi sára ^[livre] *école na ndo só / na ^v *libre ní laá /

^g
na mbi nbbá tí sára ní só, jusqu'à, tongana mbi gá só / na tongana mo yí tí

diko livre ní kété, titene mo má / mbi diko na mo má /

áíta, fadesó mbi yí tí sára mbéní téné na í / mbí yí tí sára mbéní

téné na ála tenetí ála língbi^{tí} má / tenetí giriri só, áni eke sára kusára

tí Nzapá ngiá aake da óko pepe / mbéní lá tongana áni yí tí goe [dimace] *dimanche

na mbéní makunzi óko aake na kótóró tí í só, lo sára ngangó míngi na í /

tongana ámbéní láa ayí pepe, tenetí ázy^o agoe na da tí Nzapá pepe / a-*[bote]^{voter}

áz [Kabita]

éko tongana *capita / azia ála na yángá tí da tí Nzapá, atene, zó óko

alíngbi tí lí pepe / mais *quand même, áaⁿ *l'heure ní só ála eke sára ngangó

na í, mbéní zí^á a-*for^oer^c téré tí ála ngangó míngi tí lí na yá téné tí Nzapá / [forse]

mbéní lá óko, tongana áni yí tí goe na da tí Nzapá, nakunzi só asára ngangóⁿ

míngi / lo mú í tongana osiá^o tongasó, na agoe na í na gbé^ε lé lo / capita ní

agoé na í na gbé^ε lé makunzi só / na ála zía í na sése ála píka ngbundá tí

í / na *chicotte / lo tene, lá kóé lá kóé gí tí goe na da tí Nzapá / *mais

tí tongana lá tí dimanche agá awe, áni goe na da tí Zapá, áni dó^{Nz á 1} ége tí

yáká tí *coton tí zía sí yáká afúti / tongasó, tongana mbéní *commandant agá

awe, fadé ála wara téné tí kírí pepe / tongasó ayí tenetí gbánzi lége tí

zo tí nzapá sí, ála língbi tí goe na da tí "zapá pepe / tí má téné tí

Nzapá / na lége só lo mú ^rámééngé tí Nzapá míngi / apíka ála na chicotte /

ására mbéni, tí yó samba na taá l'heure só / (...) áni yí óko pepe, tí yó

samba pepe / mais gí yí óko lo forcer áni tí yó samba an ngangó / tongasó,

aéke ngangó ^{míngi}mbéni, mais aéke yí tí mú *merci na "zapá, tenetí áni wara

*indépendance / tongasó ape, giriri áni língbi tenetí tambéla na téné tí

Nzapá pepe / na ngá, áni língbi tí fono yongóro pepe / mais merci na Nzapá

só aéke lége sí áni wara siriri, na yá l'heure só tí sambéla lo / tenetí

áita téné só mbi téné só, mbi téné só, mbi tene na ngú lé' aéke kété téné

pepe / tí dé éré tí Nzapá na yá l'heure ní só, wála tí sí gígí na lá kúi

tí mú mbéni tí díko, aéke pepe / tenetí lá kóé, tongana amú í tí goe tí

sára kóá, í sára jusqu'à jusqu'à jusqu'a jusqu'à lá akúi / tongaⁿsa l'heure

tí kótá lá, tongana mbéni zo, tongana makunzi wala capita abáa mo na kótóró

na l'heure tí kótá lá fadé fadé ála mú mo awe / tongana ála mú mo awe, ála

goe tenetí mo sára kánga na gbé² lé makunzi ní, tenetí lán⁶go⁶ osi⁶ wala lán⁶go⁶

ota / na ndá ní lo yí tí zía mo, amú apíka mo na chicotte ngbii ngbii jusqu'à

sí azía mo / atene, mbéní lá fadé mo sára tongasó pepe wala yé / na mo yí

da / mo tene *oui, ní língbi tí sára *encore pepe / sí zía mo / mais giriri

só aeke ngangó míngi / mais, fadesó lè⁸pe alungúla na ⁹pani, na lá tí dimanche

[liberte]

kóé, mbéní zo tí sára téné na mo aeke pepe / mo eke *liberté tí goe tí má téné

[tã]

tí nzapá / mais giriri aeke ngangó míngi / na *temps ní só (...) tongana

commandant aeke na Paoua ká, na ato turúgu áko, atene lo ⁹á sára kóá / lo zía

téné só, commandant atene só kóé awe, tí gí ténⁿé tí bⁿé tí lo mbéní, lo eke

fa téné / atene, ázo asá^rfa tongasó / ázo asára tongasó / tongana kózo yí só

lo sí na kótóró, lo húnda gí tí te ngása / wala mbéní kóndo / sí lo húnda na

ngangó / sí ála mú na lo / tongasó lo t^aawe, lo h^ayí tí lo h^angó / tí goe tí

^{kóá}
sára k^a / na yí só aeke ngangó bíaní / mais merci na Nzapá sí lo sára sí

áni wara temps tí tambéla mbírimbíri fadesó / na téné só mbi téné só mbi tene

na í, áíta, ake ngbanga tí í tí zía mé tí í mbírimbíri, tí má / ake kété

téné pepe / tongasó (...) na l/g^{é é} só mbi fa na í, tenetí ake yí só asára

ngangó na í ázo tí "zapá tí giriri / tongasó mbi fa na í sí í língbi tí hinga

ndá ní / ndá ní ake tongasó / éré tí mbi ake Beninga Louis / na ake yí

só, yí tí vundú só asára mbi sí mbi fa lége ní na gígí sí tongana mbéni zó

tí N^zapá ake na mbéni zo alíngbi tí má gó tí mbi só nagá / na lá ní só,

tongana mb^éni mbunzú óko, ^{é é}ará tí lo Petite Je^an, (...) lo goe tongana ^[sev]*chef

de ^[distrik]district na Paoua, na tongana lo fonⁿo tí báa kusára ndé ndéⁿaa yá kótóró

tí Paoua ní awe / na lo sí na mbéni kótóró óko / *cant^oin ní ake éré tí lo

Cinqbé / tongana lo sí da awe, lo bóngbi áméréngé, áwále só ade ma^sfia, só ála

d^eí ála mú kóli pepe / abóngbi ála kóé na ndo óko / na ála ake dódó / na éré

tí dódó na yánga tí "aba atene gaaga / na tongana ála dódó, lo leke *table

kóé na gígí lo dutí da só lo eke te yí / lo eke te yí / sí ála dódó jusqu'à

- 1 ala gá ala gbo[/] li tí lo tongasó sí / ndá ní, ala kírí, ala goe na *place tí 1
- 2 dódó ní tongasó / na tongana ala dódó ala gá ala gbo[/] li tí lo awe, lo lungúla 2
- 3 pata lo mú na ala / (...) lo lungúla pata na ndo só lo múnna ala / gí tongasó 3
- 4 awe ala goe na dódó ní / tongasó mbéní lá, lo kamáta mbarata tí canton tí 4
- 5 kótóró ní na lo eke goe lo fon^e na yá tí kótóró ní / na yá tí kótóró ní / 5
- 6 na lo goe lo t^e mbéní wá^lte óko / wá^rle ní aeke wá^rle tí *[kapakal] Ndokuma / 6
- 7 tongasó lo gá lo sí lo wara lo / na wá^rle ní akamáta purú tí yama / só apete / 7
- 8 sí ngú ní así gígí awe azia dongó yongóro da / tongasó, tongana mbunzí ní así, 8
- 9 lo tara lo báa / lo tara na yángá tí lo báa, anzere awe, lo tí da ngá tí te 9
- 10 tenetí wá^sle só aleke / na mbi *pen^ser mbi tene, ámbunzú alíngbi tí te yí 10
- 11 tongasó pepe / mais dongó só lo te só, lo pen^ser tongana yé, sí lo te dongó 11
- 12 yongóro só / na mbi kúí na ngiá⁹ bíaní / ita, alíngbi óko p^ape / mbi tene mo lá 12
- 13 kóé só áni bá^a só, mbunzú lá óko así na ndo só, na lo te yí tongasó pepe / mais 13
- 14 purú tí yama só alaⁿ pete awe, sí ala zia dongó yongóro da, na mbunzú só atara 14

awe, na anzeré, na akírí até só ayí tí tene yé / na mbi pender míngi / tongasó

mbéní mará tí mbunzú tongasó, agá na *Afrique só ake nzoní wala yé / tongasó

ake kusárá tí lo / (...) yí kóé ake nzoní / tongana zo awara yí só anzeré

na até / na akangá lége tí nzala awe só, ake nzoní / tongasó mbi tene só

merci míngi / yí só lo sára lo hinga yí / ámbení zo (...) ayí tí gí mbéní yí tí

nzoní tí te / ayí tí gí mbéní yí jusqu'à tí wara nzoní yí tí te / na ndá ní

kété nzara afáa ála na yángá ní / tongasó yí só lo sára ake nzoní míngi /

[iswar]

tongasó ake kété *histoire só mbi fa na í tenetí í hinga ngá lége só ázo

tí giriri agá / na lége só ámbunzú agá na sára yí tongasó na pppó tí áni

ázo vokó ngá / ake ^ttongasó / na lo eke nzoní na ázo míngi / tongana kótóró

[1555]

só, lo sí da, lo fáa yama lo bi na sése / lo éré ázo kóé tí mú *légon na

ála / sí ála wara tí te na kóbe ngá / (...) tongasó ake téné só mbi tene

sí áita alíngbi tí má ngá /

na lége só, tongana babá adú mbi, kusára tí mbi aake tí tí mú gbánda

tí tambéla na babá na ngonda / na pekó ní, tongana mbi gá kóli awe, mbi zía

lo / só mbi de mérengé kétékété, lé tí mbi alungúla awe / na mbi hý mbi goe

[peti bwe]

mbi sára kusára tí *petit boi / na ámbunzú na Bangui na *trente neuf /

[t rãntin+f]

[gɛr]

*jusqu'à temps tí *gɛrre na trente neuf, (...) mbi kírí na mbunzú, mbunzú

ahý agoe na guerre awe / *bon mbi wara mbéni mbunzú *encore / mbi goe na lo

na Bouar / mbi sára ngú óko / bon, mbi kírí na Bouar, mbi goe sí na Berberati,

mbi sála ngú osió ká / bon áni kírí encore í goe sí na Bangui / í kírí

encore tongana í sí na Berberati encore / mbi goe tí zía lo ká na Douala /

mbi goe sí na lo ká na Douala, mbi sála *vingt trois jours ká na Doula /

[fɔrsɛ]

bon, mbi kírí awe / só yí só a-*forcer mbi, mbi hinga pepe / mbéni *docteur

[Kužinyer]

Coste lo eke na Bangui fadesó / mbi sára *cuisinier na lo / na pekó ní,

mbi gí téné tí giá na lo na cuisine / mbi tene lo, bon mbi yí fadesó tí

[abitit]

goe na *Monsieur Brase na Paoua, tí báa kítóró tí mbi / tenetí mbi *habiter

na mbéni ndo ká mbi girisa á--*famille kóé awe / mbi yí tí kírí tí báa ála / ✓

bon docteur atene mbi o, (...) mbi sára kóá na lo / mbi eke nzoni na lo /

mbi sára mbéni yí pepe, na lo encore lo yí mbi míngi, tenetí yé mbi zía lo

na ngangó tongasó / mbi tene lo, tenetí nzara tí kótóró asára mbi awe /

lo tene bpn lo língbi tí kánga lége na mbi pepe / lo *signe^[sniye] carnet tí

mbi kóé / lo mú na mbi lége, mbi gá mbi sí na Bozom^u / mbi sára *huit jours

na Bozom^u / í hý í goe sí na Bambala na *palce^u só ála sára yáká tí *commandant

ká na *aoua só/ bpn mbi sára ndo só *six mois / tongasó, mbhⁱ hinga pepe kusára

tí Nzapá só ayí tí forcer mbi gá alungúla mbi da awe / bon, tongasó, mbi mú

lége mbi gá mbi sí na *ozom^u / mbi hý mbi goe na kótóró tí mbi / mbi goe

dutí mbi sára nze óko / *on, Monsieur Etienne adutí na (...) Bogila^u /

tongasó mbi goe sára *aide^[edi] na lo / mbi goe sára aide na lo jusqu'à, na

[batim]
mbi wara *baptême^l na *cinquante deux / mbi wara baptême^l na cinquante deux

awe, na pekó ní, monsieur Jobson aéré áni tí gá tí sára kété école / mbi

gá mbi sára kété école / na pekó ní í hý na Bassai / í goe sára ngú óko

na Bassai / só monsieur Sunny ade na Bassai / na ^{p k} ~~ké~~ ní, áni kírí awe,

^{mbi} Monsieur Jabson amú mbi, ^{mbi} ~~mbi~~ goe dutí na kótóró tí mbi / ngú óko ⁿ ~~en~~core /

na pekó ní ^{u gú} ~~alón~~la mbi, mbi gá na l'école encore / na pekó tí ^l ~~k~~éc^ole

awe / bon ato mbi na ^g ~~lé~~ge tí Bouar / mbi ^k ~~k~~írí na lége tí Bouar / mbi fa

téné na lége tí Bouar, ^g ~~ngú~~ óse / mbi kírí na lége tí Bouar, tongasó aéré

mbi gá na kété kété bala, mbi ^g ~~g~~á mbi dutí na ndo só / mbi sára ngú óko

[examen]
*examen
awe / mbi sára ~~examen~~ mbi mú lége mbi gá na ndo só / tí sára l'école /

fadesó, áni ^e ~~perp~~ awe tí sí gígí / ngú otá tí áni láá / tongana ^{*d} ~~h~~ix sept

fadé áni sí gígí / tí goe na kótóró / mais áni hinga ndo só, fadé Nzapá

asára na áni, tí dutí da / tí sára kusára, akeke yí ahó kóé, tongana mo

yí tí sára kusára tí nzapá, wala ndo só ^o ~~m~~o yí tí dutí da, mo lango na bí /

*l'heure só mo yí sambéla, ahúnda lo kózo ní / fadé ^g ~~lo~~ fa na mo ndo só,

fadé mo goe tí sára kusára da / akeke ⁿ ~~ngbaga~~ tí mo tí ^[so'azé] ~~*choisir~~ ndo na bé

tí m^m pepe / ^{yi} hinga pepe / tongana m^{yi} yí mbéní ndo, fadé m^{yi} tí na place
tí wa / hunda lo Nzapá lo wa tí yí / fadé lo fa na m^{yi} lége tí goe da /
na tongasó, na lége só mbi zía ábabá tí mbi, mbi tambéla yongóro jusqu'à /
na fadesó Nzapá vení alungúla mbi / na lo kírí m^bai na *place só lo dú mbi
da / mbéní lá mbi tara, tongana mbi sára école na ^uozom^u ndo só / bon, mbi
sí gígí, mbi goe dutí na kótóró awe / mbi tara tí kẹ lo Nzapá / mbi goe
yí tí mbi na ngonda tí gí kóbe tí mbi / ála éré mbi tenetí *confer^eance
gbá / lége óse mbi gá na conference pepe / na pekó ní mbi goe na ngonda /
mbi lán^gó na ngonda yongóro / lo Nzapa lo goe wara mbi na ngonda / lo tene
mbi o bon / mbi báalo / mbi gí lo wara mbi awe / mbi kpé lo / mbi wara lo
na ngonda / lo wara mbi awe / bon, mbi o fadé mbi sára yẹ / fadé mbi sa
samba encore / lóndó fadé mbi gá mbi h^f ngbangatí kusára tí lo / fadé mbi
sa samba encore / mbi tene na lo / fadé mbi sa samba ape / ndá ní só, mbi
má yángá tí lo lá só mbi eke na kus^oára tí lo lá / mbi eke na mbito míngi

na lége tí lo / tenetí lo vení wara mbi / lo fa na mbi lo vení / mbi baa

lo awe / mbi eke mbito tenetí lége tí lo fadesó / mbi mú *merci míngi tenetí

só lo zia mbi na yá ní / na ahó kóé / yí óko mbi dutí na yá tí lo / kusára

tí lo / mbéni yí asára mbi pepe / ^{ais} mbi yí óko kótá yí só asára mbi / tenetí

mbi wara mérengé na akúí óse awe / na mbi eke séngé mbi wara pepe / mbi

hínga pepe yí só lo leke tenetí mbi / mbi língbi gí bé tí mbi pepe, tenetí

lo eke wa tí yí/só, lo leke tenetí ^á tzo tí lo / fadé lo sára na mbi tenetí

mbéni lá / téné tí mbi awe /

téré tí lo nzoní / na tongasó mamá tí mbi abáa kété kété mérengé tí lo só

anzere na lo míngi / lo yí tí zía lo na ngonda pepe / ámbéní babá tí ^b mbi

agá kamátá mérengé só, azía lo na sése / na lo tene *non / lo yí mérengé ^{tí lo}

angbá na ^é sése pepe / tongasó atene lo [...] / lo kpé lo goe / tenetí yé

lo ngbá tenetí kété kété mérengé só / na tongasí ^ó mamá tí mbi só akpé /

na babá tí mbi alutí tí tiri ha ála / jusqu'à tongana mamá tí mbi na ámbéní

babá tí mbi, na omba tí mbi, só ála kpé yongóro kété awe / babá tí ^m mbi

akpé na pekó tí ála / na ^ó Pulani sí ^a akpé na mbaratá tí ála agoe wara ála

awe / angóro ála / titene agbó ála na mbarata / tongasó babá tí mbi alutí

jusqu'à atiri na ála / sí mamá tí mbi na ^ó omba tí mbi ní ála kpé / na lo

tomba pekó tí ála mbéní / tongasó ála goe jusqu'à, na babá tí mbi só

ahó ála na lége tí ngangó tí ¹ ~~ó~~ / tongana lo sára ngiá, fadé ála mú mamá

tí mbi, na omba tí mbi na ákété kété babá tí mbi, tí goe na ála na sése tí

^e Camaroun / tí goe ká ála na ámbéní zo tí ^[bato] *bateau / na tí goe na ní na yongóro

lége ká tí ká^ála / tongasó babá tí mbi só asára n^gangó jusq^uy'á / na ála goe

awe, áPulani só akírí na kótóró tí babá tí mbi / tongana ála tombá ázo

kóé kóé na yá tí kótóró awe, ála kírí tí goe lán^gó na yá tí kótóró / na bí

awe, ^ábabá tí mbi só ^áakírí awe / ála gá sí na ndo tí mērengé só / ála wara

lo, lo ngbá na finí / lo kúí pepe / na ála mú éré tí ^áaba na lo / atene

éré tí lo ndokain / atene lá tí kpéngó / tongasó ála wara mērengé só, na

^{f e} fadésó ^{só} mamá tí mbi ^ladú ámérengé tí ^lfo ukú / áni kóli áni eke osió / na

mērengé wále aeke óko / na kózo mērengé só, lá ní ála eke gbó lo sí adú

na áni pepe só, mērengé só adú mērengé mbásámbará fadesó / na lo eke kózo

íta tí mbi só lo eke na kótóró fadesó / éré tí lo Ndokain / na lo dú

ámērengé mbásámbará / tongana babá tí mbi asára ^{ng}íá, ká mbi só, mbi eke

nando só tí díko téné tí mbétí tí Nzapá, tí goe fá na ázo pepe / aeke téné

só mbi eke na ngiá míngi da / tí lungúla yángá ní / na ála téné tí *merci

tí ámbunzú / tongana ámbunzú agá pepe, fadé mbi só adú mbi pepe / fadé ázo

só agá tí gbó / mamá tí mbi na ábabá tí mbi tí goe sára ála ngbáá ká /

tongasó mbi eke na ngiá mingi tí mú merci na ámbunzú /

^b
na téné só, mbi yi tí fa fadesó, aeke téné só tongasó tongana mbi de

^é
mirengé / tongana mbi de mérengé, ála má mbi tí sára kusára tí mbéni makunzi /

^{éke sára}
na tongana mbi ^{ké} kusára, mbéni lá mbi *fatiguer míngi (...) mbi ké tí goe / na

ⁿ
na *capita tí mérengé só abáta áhi, agá tí gí mbi / na tongana mbi húnzi

na da, na pekó tí ta tí mamá / na tongana ccapita só abáta í agá tí gí mbi

^b
nalo éré mbi / Caleb / Caleb / na mbi téné aeke zo wa só aéré mbi na gígi /

(...)
tí bé tí mbi atene aeke íta tí mbi só mbi na lo í sára ngiá, laá ^{lo} agá tí

^{só}
éré mbi / na tongana ^a fadé mbi sárí téné sí lo kái / tenetí tongana mbi

ngbá tí sára téné, sí capita ní agá tí má, fadé lo gá tí gbó mbi / *mais

^é
andaa zo só agá tí gbó mbi laá sí mbi hinga pepe sí mbi sára téné awe só /

^é
na lo éré mbi mbéni / Caleb / Caleb / mbi téné mo eke zo wa / mo hinga ^é pepe

^é
só mbi húnzi tí goe na yáká tí te kárakó / *encore mo gá tí gí mbi na téné

wala yé / na tongana lo má tongasó awe, lo tene, mbi laá mbi gá tí gbó mo

awe ape / na tongana mbi má tongasó, bé tí mbi aso míngi / mbi tene tenetí

yę mbi sára téné / na tongasó amú mbi agoe na ní na yáká / na lo goe apíka

mbi / atene, tenetí yę mbi sí gígí na *l'appel après / mbi tene lá só

mbi fatiguer míngi sí mbi yí tí goe tí te kárako / na lo tene non, mo

eke zo so asára kíkíkírí / na bę tí mbi aso mbi míngi / mbi tene tenetí

yę, yi aeke tongasó na mbi / na pekò ní kété, mbi gí lęe tí zía mbi gí

lęe tí gá tí sí gígí l'appel só / na mbi goe dutí na mbéni kété babá tí

mbi só aeke *catéchist / na tongana mbi goe awe, lo mú mbi tí sára *classe /

eh bien lo fá classe na mbi ngú otá / mbi hínga tí díko na yángá tí Kare /

[silaber]

só aeke *syllabaire na yángá tí Kare / na tongana mbi hínga awe, mbi mú

mbétí tí Sango tí díko séngé / mbéni zo afa na mbi pepe / só aeke tongana

téné só mbi de mérengé /

na téné só mbi yí tí fa, ake téné tí berá só afá ⁿ na babá tí mbi
giriri / na mbéni kótóró ake, só asára berá na kótóró tí mbi, na ^{áz} ~~áo~~ tí
kótóró, ^{ki} na kótóró tí mbi ní, álayí téné pepe / na mbéni zo tí *famille tí
í óko, ^q babá tí mbi (...) éré tí lo ake Redendzi / lo goe tí sára ndeko
na mbéni wále tí kótóró ní ká / na tongana lo goe tí sára awe, kóli tí
wále ní afáa kóndo, na ake kóé / títene ahánda na babá tí mbi ní, sí ála
língbi tí fáa lo / na tongana babá tí mbi ní goe ^q língbi na lo, lo fáa ndo
tí bóngbi na lo / na tongana wále ní atene, ^a tonga lo goe tí píka gozo,
^q nálozo ní lo gí gozo ní na ngú / nálo tene tongana lá tí píka gozo ní,
fadé lo tí babá tí mbi na ^{la} "páice ní / na tongana lo goe lo sára téné ní na
kóli tí lo atene, mbi wara wato só awe / na tongana kóli tí lo amá tongasó,
lo fáa kóndo ní na wále ní ató / na lo leke ^k ~~jóé~~ / na tongana lo fáa ^q ndo na
gbé ⁱ ~~tí~~ kéké, na tongana lo gá tí sukúla gozo ní, na kóli tí lo atene, na
áwato tí babá / na ála gá, ^a ~~ál~~ húnzi na téré tí ndo só lo fa / na tongana

ázo só ahúnzi. na Redendji só aeke babá tí mbi, ahínga pepe, na ála gá /

na ála gá na bozó tí ála / bozó ní aeke ngása só ála fáa, na ^{ála}lungúla póró

ní awe, ála sára na bozó, na ála zía likongó, na yí tí berá tí ála kóé,

na.... aeke na téré tí ála vení / na tongana ála gá (,,,) ⁿla wále só, na lo

(...) tene, ála kózo ní ála te kóndo só sí ála língbi tí bǒngbi na tange

óko / na tongana babá tí mbi só ayí da pepe, na lo bǒngbi kása ní, na kóbe

ní lo zía na bozó / na tongana lo goe tí ^[tuz]*toucher wále ní, wále ní asára

gí berá, títene lo gbó babá ní sí (,,,) ^aáweto tí lo alíngbi tí fáa lo /

^{só}na tongana ~~áwato~~ tongana áwato tí lo amá dé kóngó tí wále, na tongana ála yí

tí gá, babá ní alóndó na likongó tí lo na riga tí lo, na zembe tí lo na

tongana lo goe tí fáa mbéní zo óko, átanga ní ^{Koe}akpé / na lo kamáta mbéní

zo óse, lo zía na mbáge tí gati; na zía na mbáge tí kati / na lo kpé lo sí

na kótóró tí áni ká / na tongana lo ^{é é}spí ká, ála zía kótá kéké na ^{é é}gfré tí lo /

na tongasó, téné só agá wángó tí áni / na ámérengé / títene tongana wále

ahánda áni, na lége tí sárángó yí tongasó, alíngbi áni báa téré tí áni

vení kózo ní áni bǎngbi na wále ní / só aake ndá tí téné tí mbi /

tongasó, téné sí mbi yí tí tene aake téné tí áwále / ámbéní ayí tí
nzi míngi / tongasó, ála nzi na lége tí yáká / *même ála eke na n^Egangó tí
fáa yáká pepe, na tongana ámbéní ita tí ála wále agoe sára gozo awe, azia
na yá tí ngú, ámbéní agoe amú tí ála sakpá óko / azia na ngú / na tongana
ála goe na ngú awe, tí sukúla tí ála kété gozo só ála wále só agbó míngi, na yá
tí ngú / *même, mbi goe báa mbéní wále só aake gbó tí mbi na téré ní tí lo /
tongasó, mbi téné, mbi eke wa má bé, mbi eke na ngangó tí tiri na to pepe /
na lo báa mbi , *commencer tí sára ngangó míngi / tongasó mbi kíri na k
kótóró mbi sára téné só na ázo kóé / mbi tene, mbéní wály^e só í na lo í te
óko / tongana lo eke wále tí mbíní zo ndé, wála mbi hinga lo pepe, sí fadé
mbi sára yí tí kamelá na lo tí tiri na lo / tongasó mbi sára téné, ázo
míngi aake hé lo / *mais mbi yí tí tiri na lo pepe / na ámbéní tongana
ála goe na galá, ámbéní aake na nginza pepe / ála eke nzi / ní l^gáa sí mbi
eke sára t^éné ní / tongana ámbéní só, ála *penser tí nzi, nzi aake yí tíⁱ

kamelá / na nzi aske yí tí nzoní pepe / tongana ^{mo} ~~á~~ eke nzoní zo, na mo

eke nzi na lé tí ázo kóé, ála báa mo, só mo ^ε ~~ek~~ na dá tí mo tí nzoní, ála

^{lá kóé}
báa mo, só mo ~~éke~~ ~~á~~ tongana zo tí búbá /

(.?.) mbéni kóli óko aeke / kóli só lo kamáta wále tí lo óko / babá
tí lo avo na lo wále / tongasó, na pekó ní, wále ní agá na yángá da tí lo
awe / na lo kírí tí goe, tí gí mbéni wále tí ita tí lo / tongasó, na mbéni
*famille tí lo awara lo atene^glo, lo sára mbéni yí só *encore pepp^e / na lo
má téné só, lo gá na kótóró, lo dutí jusqu'à lo kú tenetí nze óse / na lo
kírí tí sára ngiá na wále só encore / tongasó, tongana k^ólⁱé ní amá awe,
a-*commencer tí gí lo na zembe / jusqu'à awara lo pepe / na lo kpé na Bangui /
lo lán^gó na "angui jusqu'à *dimanche óse / lo kírí na kótóró / na ála kírí
awara [awaa] téré na wále só encore / na yá tí ngonda / tongasó kóli só agoe
tí kán^gda wótoro / ayí tí gá, ála vení [áláavení] aeke bóngbi só / na kóli
tí wále só afáa lo / abi lo na sése na kóá / só atene lo sá^rla síoní awe /
*mais lo língbi tí m^a téné ní pepe /